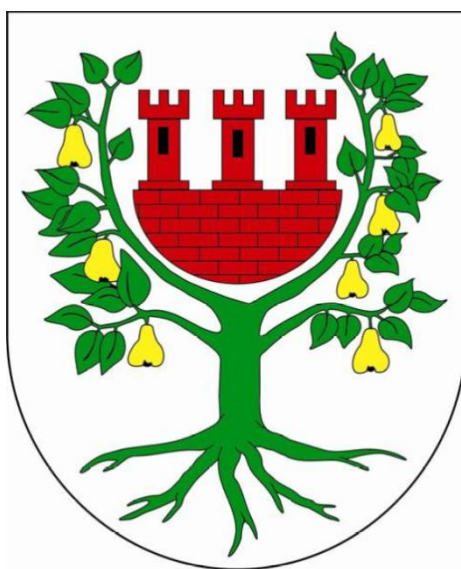

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Międzychód na lata 2018-2022



GMINA MIĘDZYCHÓD
POWIAT MIĘDZYCHODZKI
WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE

ZAMAWIAJĄCY	OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ WMIĘDZYCHODZIE
WYKONAWCA	WESTMOR CONSULTING JOANNA KASZUBSKA
SPRAWDZAJĄCY	WESTMOR CONSULTING KAROLINA DRZEWIECKA

MIĘDZYCHÓD2018

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
2. Metodologia opracowania Strategii	10
3. Diagnoza sytuacji społecznej	11
3.1. Charakterystyka sytuacji społecznej	11
3.1.1. Charakterystyka ogólna Gminy	11
3.1.2. Demografia	12
3.1.3. Rynek pracy	17
3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa	19
3.1.5. Służba zdrowia.....	20
3.1.6. Edukacja	24
3.1.7. Kultura i sport.....	27
3.1.8. Podmioty wsparcia społecznego	30
3.1.9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi	40
3.2. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Międzychód	40
3.2.1. Bezrobocie	40
3.2.2. Ubóstwo	42
3.2.3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych	44
3.2.4. Problemy osób starszych	47
3.2.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	49
3.2.6. Uzależnienia	52
3.2.7. Bezdomność	55
3.2.8. Przemoc w rodzinie	55
3.2.9. Przestępczość.....	57
3.3. Wyniki badania ankietowego.....	58
3.4. Analiza SWOT	66
4. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią	67
4.1. Prognoza demograficzna	68
4.2. Prognoza zmian.....	71
5. Wizja rozwoju społecznego i cele strategiczne.....	73
6. Kierunki niezbędnych działań	74
7. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe	75
8. Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji strategii	76
9. Spis tabel, wykresów, rysunków	81

1. Wprowadzenie

Dokonujące się zmiany gospodarcze i polityczne są przyczyną problemów społecznych, które dla władz samorządowych stanowią nowe wyzwania. Niestety, niewystarczający okazuje się przeprowadzany do tej pory model polityki społecznej, opierający się przede wszystkim na łagodzeniu skutków niekorzystnych zjawisk. Działania nastawione na walkę z konsekwencjami problemów nie są dostateczne, gdyż brakuje nacisku na zapobieganie zagrożeniom. W wyniku tego niezbędne jest przygotowanie całościowych, długoterminowych i logicznych programów polityki społecznej.

Fundamentalne narzędzie materializacji lokalnej polityki społecznej stanowi strategia rozwiązywania problemów społecznych. Zobowiązanie sporządzenia dokumentu wynika z art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 z późn. zm.), w którym zostało napisane: *„do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.”*

Zgodnie z art. 16b, ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 z późn. zm.), strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera przede wszystkim:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - celów strategicznych projektowanych zmian,
 - kierunków niezbędnych działań,
 - sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - wskaźników realizacji działań.

Akty prawne regulujące opracowanie i wykonanie gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowią również:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym (Dz. U. z 2018 r. poz. 1875 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2018 r. poz. 1265);
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2017 r. poz. 882 z późn. zm.);

- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2017 r. poz. 180 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 697 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2018 r. poz. 450 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2018 r. poz. 783 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2017 r. poz. 1832 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1952 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2017 r. poz. 1851 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1828 z późn. zm.);
- ustawa z dnia

Głównym celem strategii rozwiązywania problemów społecznych jest pogłębianie i rozwój form pracy socjalnej, kooperacja z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się problemami społecznymi oraz instytucjami funkcjonującymi w sferze polityki społecznej, takim jak: zapobieganie wykluczeniu społecznemu, bezpieczeństwo publiczne, pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym, ochrona zdrowia. Działania będą prowadzone głównie po to, by aktywizować środowiska pozostające na marginesie życia społecznego, wykluczone społecznie lub zagrożone tym zjawiskiem.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Międzychód na lata 2018-2022 jest wieloletnim dokumentem programowym, stanowiącym niebagatelne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego jego mieszkańców, zwłaszcza grup społecznych, którym grozi izolacja społeczna.

POWIĄZANIE Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI WYŻSZEGO SZCZEBŁA

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jednym ze sposobów realizacji strategii rozwoju Gminy i dokumentem wdrażającym politykę lokalną, a w wyniku tego dokumentem wypełniającym politykę regionalną i krajową. Poniżej ukazano sprzężenie niniejszego dokumentu z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla, włączając te, które wydaje Unia Europejska.

➤ **Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu**

Strategia „Europa 2020” jest strategią Unii Europejskiej, która ma na celu likwidację problemów wynikających z kryzysu gospodarczego. Co więcej, ma pomóc poprawić niedopracowania europejskiego wzoru wzrostu gospodarczego.

Unia Europejska wskazała sobie konkretne cele tworzące jeden plan, które obejmują innowację, edukację, zatrudnienie, włączenie społeczne i zmiany klimatu/energii, które powinno wypełnić się do 2020 roku. W każdym z tych zakresów państwa członkowskie określiły z kolei własne krajowe zamierzenia. Precyzyjne działania na poziomie zarówno unijnym, jak i krajowym intensyfikują realizację strategii.

Strategia Europa 2020 obejmuje trzy sprzężone ze sobą priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Realizacja założeń Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Międzychód da możliwość rozwoju sprzyjającego integracji społecznej. Osiągnięcie spójności społecznej jest możliwe poprzez pomoc skierowaną do środowisk dysfunkcyjnych, więc działania realizowane w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wpisują się w realizację prognozowanych rezultatów z wdrożenia Strategii Unii Europejskiej.

➤ **Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030**

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 jest dokumentem ukazującym główne tendencje, wyzwania i schematy rozwoju społeczno – gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania państwa. Najistotniejszym zadaniem Długookresowej Strategii jest poprawa jakości życia obywateli. W zgodzie z wykonaną diagnozą przygotowaną na potrzeby sporządzenia Długookresowej Strategii, rozwój Polski winien

odbywać się w trzech strategicznych obszarach w sposób równoczesny, które to obszary zostały podzielone na osiem części:

w obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:

- Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna
- Polska Cyfrowa
- Kapitał ludzki
- Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko

w obszarze równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski:

- Rozwój regionalny
- Transport

w obszarze efektywności i sprawności państwa:

- Kapitał społeczny
- Sprawne państwo

Wsparcie kierowane do mieszkańców Gminy Międzychódw ramach realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wpłynie bardzo korzystnie na przyrost kapitału społecznego.

➤ **Narodowa Strategia Integracji Społecznej**

Głównym powodem opracowania, a następnie wdrożenia Narodowej Strategii Integracji Społecznej jest przystąpienie Polski do realizacji drugiego z zadania Strategii Lizbońskiej UE stawiającego na unowocześnienie europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz pokonywanie izolacji społecznej. Analizując zmiany, jakie zaszły w wyniku transformacji ustrojowej niezwykle istotne działanie strategiczne państwa powinno stanowić tworzenie warunków kształtowania kapitału społecznego. Rozwój kapitału społecznego, w tym umiejętności do kooperacji oraz rozwiązywania problemów społecznych obliuguje do wzrostu zaangażowania obywateli, a także wymaga takiej polityki państwa, która będzie spójna. Marginalizowanie społeczne wynika przede wszystkim z niekorzystnych warunków ekonomicznych, dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność, choroby, uzależnienia. Realizowanie koncepcji Narodowej Strategii będzie możliwe dzięki wdrożeniu strategii i programów w kwestii integracji społecznej na poziomie lokalnym, zatem przyjęcie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych umożliwi realizację założeń zawartych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej.

➤ **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020**

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 została przygotowana jako reakcja zwrotna na wyzwania, jakie zidentyfikowano w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Nerozerwalnym elementem inicjatywy rozwoju Polski na najbliższe lata jest Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego. Sztandarowym celem Strategii jest umocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju gospodarczo – społecznym Polski, realizowanego za pomocą czterech najważniejszych zadań szczegółowych:

Cel 1. Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji.

Cel 2. Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne.

Cel 3. Usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy.

Cel 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.

Współpraca różnych podmiotów aktywnych w sferze społecznej takich, jak: organizacje społeczne czy podmioty publiczne będzie umożliwiała realizację określonych celów. Działania skierowane do beneficjentów Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzychodzie będą miały wpływ na osiągnięcie wyżej wymienionych założeń, a zwłaszcza na zwiększenie aktywności i wzrost poziomu umiejętności wspomagających rozwój kapitału społecznego.

➤ **Zaktualizowana Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku**

Generalnym celem Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego jest *Efektywne wykorzystanie potencjałów rozwojowych na rzecz wzrostu konkurencyjności województwa, służące poprawie jakości życia mieszkańców w warunkach zrównoważonego rozwoju*. Cel generalny będzie realizowany w oparciu o 9 celów strategicznych:

Cel strategiczny 1 – Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej regionu

Cel strategiczny 2 – Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami

Cel strategiczny 3 – Lepsze zarządzanie energią

Cel strategiczny 4 – Zwiększanie konkurencyjności metropolii poznańskiej i innych ośrodków wzrostu w województwie

Cel strategiczny 5 – Zwiększenie spójności województwa

Cel strategiczny 6 – Wzmocnienie potencjału gospodarczego regionu

Cel strategiczny 7 – Wzrost kompetencji mieszkańców i zatrudnienia

Cel strategiczny 8 – Zwiększanie zasobów oraz wyrównywanie potencjałów społecznych województwa

Cel strategiczny 9 – Wzrost bezpieczeństwa i sprawności zarządzania regionem

Wdrożenie działań wynikających ze Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wpłynie na osiągnięcie przede wszystkim celu 8 wyznaczonego dla województwa wielkopolskiego, w ramach którego określone zostały następujące cele operacyjne:

Cel operacyjny 8.1. Wzmacnianie aktywności zawodowej

Cel operacyjny 8.2. Poprawa sytuacji i przeciwdziałanie zagrożeniom demograficznym

Cel operacyjny 8.3. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców i opieki zdrowotnej

Cel operacyjny 8.4. Promocja zdrowego stylu życia

Cel operacyjny 8.5. Wzmacnianie włączenia społecznego

Cel operacyjny 8.6. Wzmocnienie systemu usług i pomocy społecznej

Cel operacyjny 8.7. Kształtowanie skłonności mieszkańców do zaspokajania potrzeb wyższego rzędu

Cel operacyjny 8.8. Budowa kapitału społecznego na rzecz społeczeństwa obywatelskiego

Cel operacyjny 8.9. Ochrona zasobów, standardu i jakości życia rodziny

Cel operacyjny 8.10. Ochrona i utrwalanie dziedzictwa kulturowego

Cel operacyjny 8.11. Poprawa warunków mieszkaniowych

Biorąc powyższe pod uwagę należy stwierdzić, że wsparcie kierowane do mieszkańców Gminy Międzyzchód w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, przyczyni się do rozwoju województwa wielkopolskiego w zakresie polityki społecznej.

➤ **Strategia Powiatu Międzyzchodzkiego na lata 2016-2024**

Dokument ten stanowi odpowiedź na problemy społeczeństwa zamieszkującego powiat międzyzchodzki. W Strategii Powiatu Międzyzchodzkiego na lata 2016 – 2024 w oparciu o wyniki diagnozy dotyczącej problemów mieszkańców powiatu, określono następujące cele:

- Rozwój gospodarczy i infrastrukturalny przy wykorzystaniu potencjału powiatu,
- Poprawa stanu środowiska i warunków rozwoju rolnictwa,
- Promocja, ochrona zdrowia i włączenie społeczne,
- Rozwój edukacji dostosowanej do bieżących i przyszłych potrzeb.

Zasadniczym zadaniem ww. celów jest rozwój powiatumiędzyzchodzkiego i jego modernizacja. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest spójna z założeniami powyższego dokumentu, gdyż zakłada podjęcie działań na rzecz społeczeństwa. Wpisuje się zatem w cel „Promocja, ochrona zdrowia i włączenie społeczne”.

➤ **Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Międzychodzkim na lata 2016-2030**

W Powiatowej Strategii wyznaczono następujące cele:

- Profesjonalny system wsparcia rodziny i dziecka oparty na partnerstwie i współpracy,
- Zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, rehabilitacji i edukacji poprzez usuwanie barier i ich aktywizację oraz zwiększenie świadomości społeczeństwa o prawach, potrzebach i wartościach osób niepełnosprawnych,
- Propagowanie profilaktyki w zakresie ochrony zdrowia oraz bezpieczeństwa publicznego,
- Spójny powiązany ze sobą sposób współdziałania w obszarze polityki społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Międzychód jest spójna z założeniami Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Realizacja założeń w zakresie polityki społecznej na szczeblu gminnym, umożliwi wypełnienie celów na szczeblu powiatowym. Dokumenty są ze sobą zgodne, wpływając na zapewnienie dogodnych warunków życia mieszkańcom oraz poprawy funkcjonowania ich środowisku społecznym.

➤ **Strategia Rozwoju Gminy Międzychód na lata 2015 - 2023**

W części programowej *Strategii Rozwoju Gminy Międzychód* sformułowano następującą wizję: *Gmina Międzychód - atrakcyjna dla mieszkańców, inwestorów i turystów, o rozwiniętej przedsiębiorczości i czystym środowisku naturalnym.*

Na osiągnięcie wizji wpływać będzie realizacja wyznaczonych trzech celów strategicznych oraz odpowiadających im celów bezpośrednich:

- Wzmocnienie potencjału gospodarczego
- Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej
- Mądrzy, zdrowi, aktywni i bezpieczni mieszkańcy

Przyjęcie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Międzychód i wdrożenie działań z niej wynikających będzie miało wpływ na materializację Strategii Rozwoju.

W dokumencie tym przewidziano m.in. wsparcie rozwoju gospodarczego oraz stwarzanie nowych miejsc pracy, udzielanie pomocy i ochrona bezpieczeństwa osób, które borykają się z problemem niepełnosprawności poprzez rozwój oferty skierowanej do seniorów i osób niepełnosprawnych, co stanowi jedno z głównych założeń Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych i jest spójne z nimi.

➤ **Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Międzychód na lata 2012-2021**

W Programie Rewitalizacji zaplanowano cel i kierunki działań, które realizowane będą m.in. przez OPS w Międzychodzie w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Należą do nich:

- Wzrost poziomu życia społeczności lokalnej
 - Tworzenie i rozwój warunków do odpoczynku i aktywnego spędzania czasu wolnego,
 - Wzrost dostępu do obiektów o istotnych funkcjach społecznych i usługowych,
 - Poprawa warunków mieszkaniowych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest spójna z założeniami Programu Rewitalizacji, który również ma na celu rozwiązanie problemów społecznych mieszkańców obszaru rewitalizacji. W związku z powyższym, dokumenty są ze sobą zgodne, wpływając na zapewnienie dogodnych warunków życia mieszkańcom oraz poprawy funkcjonowania ich w środowisku społecznym.

2. Metodologia opracowania Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Międzychód na lata 2018-2022 przygotowana została zgodnie z ogólnymi warunkami, które obowiązują przedmiotowe dokumenty. Kontraktowo można ją podzielić na trzy zasadnicze części.

Pierwsza część ukazuje charakterystykę sytuacji społecznej Gminy Międzychód. Zostały tutaj uwzględnione informacje ważne z punktu widzenia obecnych problemów społecznych. Zbadano strukturę demograficzną, stan gospodarki Gminy oraz sytuację na rynku pracy. Przedstawiono także dostępne dla mieszkańców usługi społeczne, czyli: pomoc społeczną, edukację, ochronę zdrowia.

Analizy dokonano w oparciu o:

- informacje uzyskane z Ośrodka Pomocy Społecznej,
- dane Powiatowego Urzędu Pracy w Międzychodzie,
- dane Komendy Powiatowej Policji w Międzychodzie,
- dane Głównego Urzędu Statystycznego,
- inne dane dostępne na stronach internetowych oraz w dokumentach strategicznych Gminy.

W pierwszej części ukazano także rezultaty przeprowadzonego badania ankietowego, którego celem było rozpoznanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców. Charakterystykę sytuacji społecznej reasumuje analiza SWOT.

Część drugą stanowi prognoza zmian problemów społecznych wskazanych w części diagnostycznej. Prognoza ta została podzielona na 2 główne części:

- prognozę demograficzną opracowaną w oparciu o Prognozę dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2017-2030 opracowaną przez GUS;
- prognozę zmian problemów społecznych na terenie Gminy w wyniku realizacji *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* oraz działań organizacji i instytucji publicznych działających w zakresie pomocy społecznej (w tym działań OPS w Międzychodzie), które będą miały na celu przeciwdziałanie i niwelowanie istniejących problemów.

Niniejsza prognoza stanowi fundament do określania celów strategicznych i kierunków działań.

Część trzecia to określenie celów strategicznych i kierunków działań niezbędnych do zmniejszenia niewłaściwych zjawisk społecznych występujących na terenie Gminy Międzychód. Ukazano w niej również sposób realizacji *Strategii* oraz jej ramy finansowe ze wskazaniem źródeł finansowania określonych inicjatyw oraz wskaźników ich realizacji.

Strategia ta dotyczy okresu do 2022 roku. Przyczyną tak wybranego horyzontu czasowego jest specyfika procesów społecznych (rezultaty realizacji *Strategii* będzie można dostrzec dopiero w dłuższym okresie czasu), ale także obowiązek dopasowania *Strategii* do innych dokumentów programowych, które znajdują się na szczeblu krajowym i wojewódzkim.

3. Diagnoza sytuacji społecznej

3.1. Charakterystyka sytuacji społecznej

3.1.1. Charakterystyka ogólna Gminy

Gmina Międzychód jest gminą miejsko-wiejską położoną w województwie wielkopolskim, w powiecie międzychodzkim. Zajmuje obszar 307km².

Rysunek 1. Położenie Gminy Międzyzchódna tle powiatumiędzyzchodzkiego i województwa wielkopolskiegoŹródło: <http://gminy.pl>

Gmina Międzyzchód graniczy z następującymi gminami:

- od północy z Gminą Drezdenko, pow. strzelecko-drezdenecki, woj. lubuskie;
- od wschodu z Gminami Kwilcz i Sieraków, pow. międzyzchodzki, woj. wielkopolskie;
- od południa z Gminami Lwówek i Miedzichowo, pow. nowotomyski, woj. wielkopolskie;
- od zachodu z Gminami Przytoczna, Pszczew, Skwierzyna, pow. międzyrzecki, woj. lubuskie.

3.1.2. Demografia

LICZEBNOŚĆ GMINY Z PODZIAŁEM NA PŁEĆ

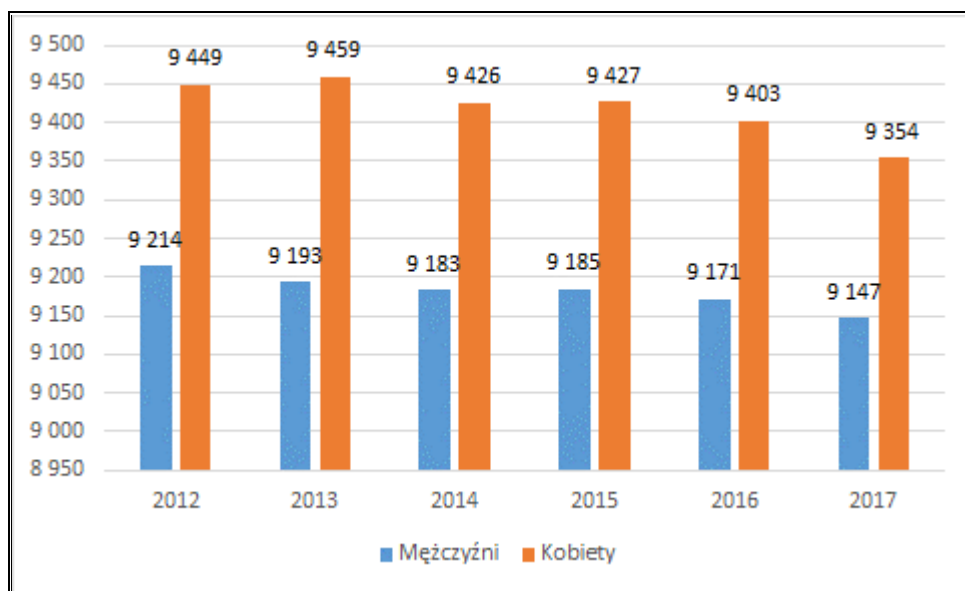
Zgodnie z danymi GUS Gminę Międzyzchód na koniec 2017 roku zamieszkiwało 18 501 osób, z czego mężczyźni stanowili 49,44%, a kobiety 50,56%.

W analizowanym okresie (lata 2012-2017) liczba ludności zmniejszyła się o 162 osoby.

Tabela 1. Liczba mieszkańców Gminy Międzyzchódz podziałem na płeć

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ogółem	osoba	18 663	18 625	18 609	18 612	18 574	18 501
mężczyźni	osoba	9 214	9 193	9 183	9 185	9 171	9 147
	%	49,37%	49,36%	49,35%	49,34%	49,37%	49,44%
kobiety	osoba	9 449	9 459	9 426	9 427	9 403	9 354
	%	50,63%	50,64%	50,65%	50,66%	50,63%	50,56%

Źródło: Dane GUS

Wykres 1. Struktura ludności Gminy Międzychód według płci i miejsca zamieszkania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

STRUKTURA WIEKOWA MIESZKAŃCÓW

Najliczniejszą grupę wiekową wśród mieszkańców Gminy Międzychód w roku 2017 stanowiły osoby w wieku 30-34 lata. Następnymi w kolejności były osoby w wieku 40-44 lat, 35-39 lat oraz 60-64 lata.

Tabela 2. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Międzychód w 2017 roku

Wyszczególnienie	ogółem	mężczyźni	kobiety
0-4 lata	918	468	450
5-9 lat	1 028	523	505
10-14 lat	965	519	446
15-19 lat	886	454	432
20-24 lata	1 169	606	563
25-29 lat	1 306	679	627
30-34 lata	1 484	765	719
35-39 lat	1 405	730	675
40-44 lata	1 455	761	694
45-49 lat	1 194	613	581
50-54 lata	1 117	545	572
55-59 lat	1 227	592	635
60-64 lata	1 372	671	701
65-69 lat	1 262	560	702
70-74 lata	735	331	404
75-79 lat	393	152	241

Wyszczególnienie	ogółem	mężczyźni	kobiety
80-84 lat	319	107	212
Powyżej 85 lat	266	71	195

Źródło: Dane z GUS

Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Międzyzichód została również przedstawiona w poniższej tabeli z podziałem na 3 grupy ekonomiczne:

- grupa w wieku przedprodukcyjnym,
- grupa w wieku produkcyjnym,
- grupa w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 3. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym na terenie Gminy Międzyzichód w latach 2012-2017

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2012	2013	2014	2015	2016	2017
w wieku przedprodukcyjnym							
ogółem	osoba	3 654	3 608	3 523	3 493	3 433	3 370
mężczyźni	osoba	1 900	1 859	1 808	1 797	1 771	1 743
kobiety	osoba	1 754	1 749	1 715	1 696	1 662	1 627
w wieku produkcyjnym							
ogółem	osoba	12 034	11 918	11 788	11 696	11 600	11 455
mężczyźni	osoba	6 427	6 386	6 339	6 299	6 253	6 183
kobiety	osoba	5 607	5 532	5 449	5 397	5 347	5 272
w wieku poprodukcyjnym							
ogółem	osoba	2 975	3 126	3 298	3 423	3 541	3 676
mężczyźni	osoba	887	948	1 036	1 089	1 147	1 221
kobiety	osoba	2 088	2 178	2 262	2 334	2 394	2 455
udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem							
w wieku przedprodukcyjnym	%	19,6	19,3	18,9	18,8	18,5	18,2
w wieku produkcyjnym	%	64,5	63,9	63,3	62,8	62,5	61,9
w wieku poprodukcyjnym	%	15,9	16,8	17,7	18,4	19,1	19,9

Źródło: Dane GUS

Analizując dane zawarte w powyższej tabeli należy stwierdzić, że najliczniejszą grupę w 2017 roku stanowiły osoby w wieku produkcyjnym – 61,9% populacji Gminy. Natomiast ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 18,2% ogólnej liczby ludności, a w wieku poprodukcyjnym – 19,9%.

W analizowanym okresie należy zauważyć, że:

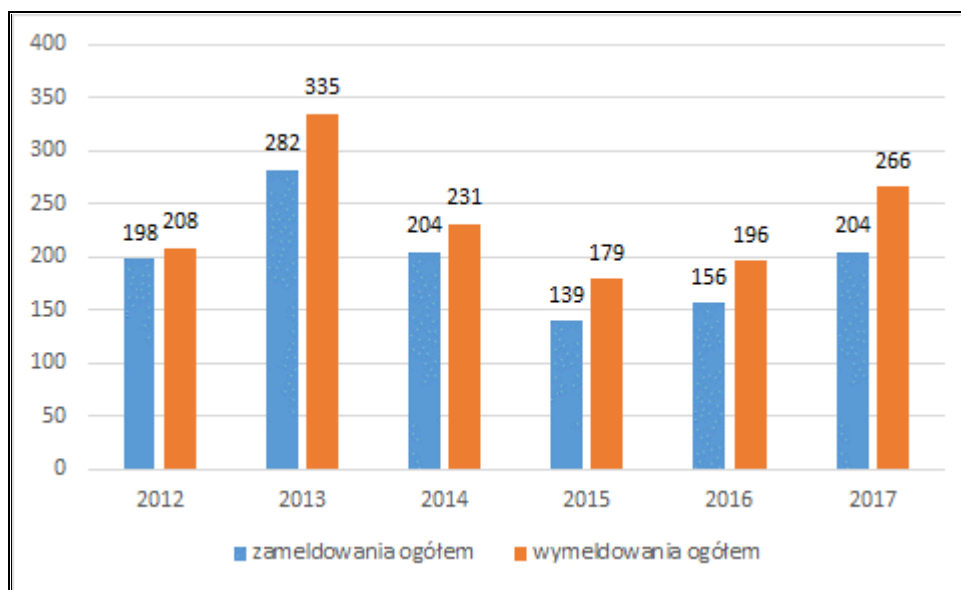
- liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym zmalała, co oznaczało, że na terenie Gminy z roku na rok rodzi się mniej dzieci,
- liczba ludności w wieku produkcyjnym również zmalała, ostatecznie w 2017 roku mieszkańcy w wieku produkcyjnym stanowili 61,9% wszystkich mieszkańców Gminy,
- liczba ludności w wieku poprodukcyjnym w okresie poddanym analizie systematycznie rosła, co świadczy o narastającym problemie starzenia się społeczeństwa

Zachowanie rosnącej liczby osób w wieku poprodukcyjnym, niekorzystnie wpłynie na sytuację demograficzną Gminy w przyszłości. Prowadzić to będzie do starzenia się społeczeństwa i stopniowego zmniejszania liczby ludności Gminy. Wiązać się to będzie z coraz większymi potrzebami osób starszych, koniecznością zwiększenia oferty kierowanej do tej grupy ekonomicznej, w tym m.in. usług opiekuńczo-pielęgniacyjnych.

MIGRACJE

Poprzez migracje rozumie się stałą lub czasową zmianę miejsca pobytu. Saldo migracji ma istotny wpływ na wielkość populacji danego obszaru. Na terenie Gminy Międzychód w latach 2012– 2017 zarówno liczba zameldowań, jak i wymeldowań ulegała wahaniom. Najniższy poziom zameldowań odnotowano w 2015 roku, natomiast największa liczba wymeldowań miała miejsce w 2013 roku. W każdym analizowanym roku liczba wymeldowań przewyższała liczbę zameldowań.

Wykres 2. Migracje na terenie Gminy Międzychód



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

W latach 2012–2017 saldo migracji dla Gminy Międzychód (różnica między liczbą osób, które zameldowały się na terenie Gminy, a liczbą osób, które się z niego wymeldowały w danym roku) było ujemne. Szczegółowe dane dotyczące salda migracji na terenie Gminy Międzychód w latach 2012 – 2017 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Migracje na pobyt stały na terenie Gminy Międzychód wg typu i kierunku

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017
zameldowania ogółem	198	282	204	139	156	204
zameldowania z miast	93	173	110	79	74	87
zameldowania ze wsi	102	106	93	60	75	115
wymeldowania ogółem	208	335	231	176	196	266
wymeldowania do miast	100	132	97	76	73	132
wymeldowania na wieś	104	199	119	100	115	127
saldo migracji	-10	-53	-27	-37	-40	-62

Źródło: Dane GUS

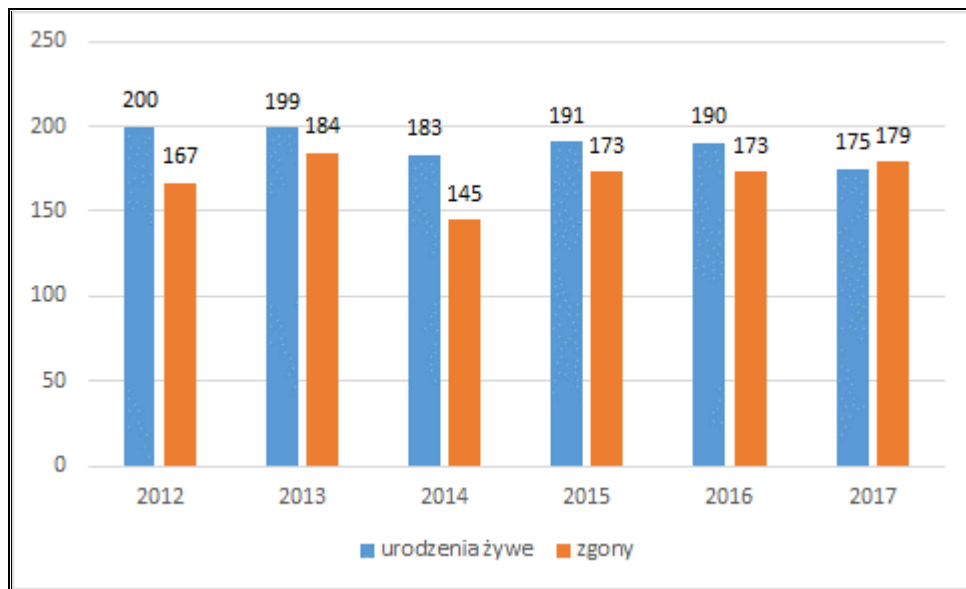
PRZYROST NATURALNY

Przyrost naturalny na terenie Gminy Międzychód w latach 2012 - 2016 przyjmował wartości dodatnie. W 2017 roku jego wartość kształtowała się na ujemnym poziomie, co oznacza, że liczba zgonów w tym roku była większa niż liczba urodzeń żywych.

Tabela 5. Przyrost naturalny

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Urodzenia żywe ogółem	200	199	183	191	190	175
mężczyźni	112	101	86	98	92	103
kobiety	88	98	97	93	98	72
Zgony ogółem	167	184	145	173	173	179
mężczyźni	92	107	73	90	93	93
kobiety	75	77	72	83	80	86
Przyrost naturalny ogółem	33	15	38	18	17	-4
mężczyźni	20	-6	13	8	-1	10
kobiety	13	21	25	10	18	-14

Źródło: Dane GUS

Wykres 3. Urodzenia żywe i zgony

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

3.1.3. Rynek pracy

Na terenie Gminy Międzychód na koniec 2017 roku działało 2 060 podmiotów gospodarczych, z czego 7,09% w sektorze publicznym, zaś 92,38% w sektorze prywatnym. Do 2015 r. liczba podmiotów gospodarczych na obszarze Gminy systematycznie rosła, a od 2015 r. zmalała, przy czym w porównaniu z 2012 rokiem, liczba podmiotów gospodarczych na koniec 2017 roku była o 1,68% wyższa. Tendencję rosnącą liczby podmiotów odnotowano również w sektorze prywatnym, choć tylko do 2015 roku. Struktura gospodarcza na obszarze przedmiotowej jednostki samorządu terytorialnego została przedstawiona w poniższej tabeli.

Tabela 6. Podmioty gospodarcze działające na terenie Gminy Międzychód w latach 2012-2017

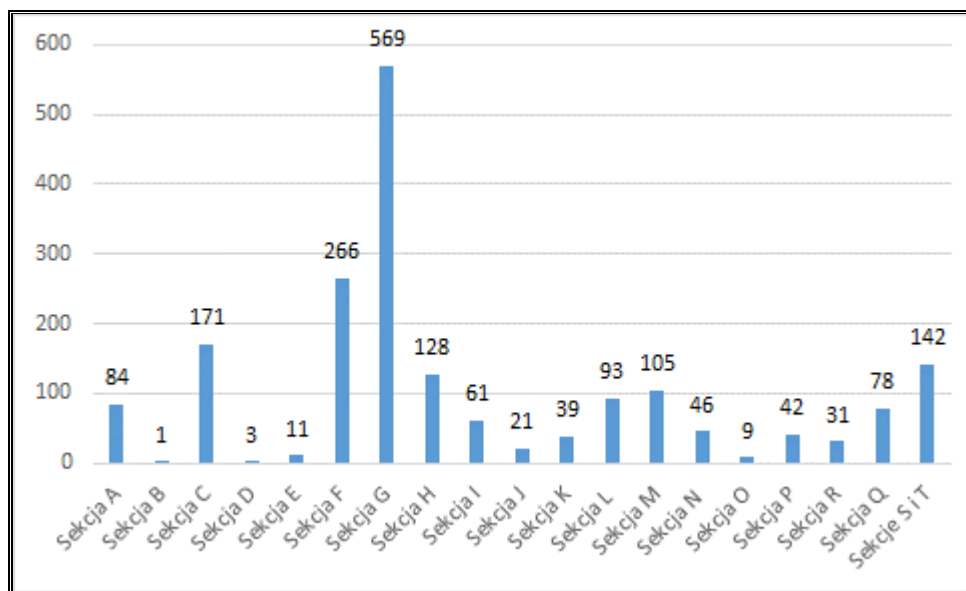
Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017
podmioty gospodarki narodowej ogółem	2 026	2 029	2 049	2 078	2 077	2 060
sektor publiczny						
ogółem	146	147	147	143	149	146
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	60	60	60	56	61	58
spółki handlowe	5	5	5	5	5	5
sektor prywatny						
ogółem	1 880	1 882	1 902	1 926	1 917	1 903
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1 520	1 517	1 516	1 530	1 511	1 488
spółki handlowe	91	91	95	100	102	110

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	27	25	25	25	26	26
spółdzielnie	12	12	12	12	14	14
stowarzyszenia i organizacje społeczne	45	51	52	59	66	67

Źródło: Dane GUS

W analizowanym okresie największy udział w sektorze prywatnym posiadały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (w 2017 roku stanowiły 78,19% podmiotów sektora prywatnego). Następnymi w kolejności pod względem liczebności były spółki handlowe – 110 podmiotów oraz stowarzyszenia i organizacje społeczne – 67 podmiotów w 2017 roku. Na terenie Gminy na koniec 2017 roku funkcjonowało również 26 spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego oraz 14 spółdzielni.

Wykres 4. Struktura działalności gospodarczej na terenie Gminy Międzyzichód w 2017r. wg sekcji PKD 2007 (podmioty prywatne)



Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Zgodnie z danymi zaprezentowanymi na wykresie 4, działalność gospodarcza zarejestrowana na terenie Gminy Międzyzichód w sektorze prywatnym koncentruje się głównie na sekcji G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle) oraz sekcji F (budownictwo).

Legenda:

A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
B	Górnictwo i wydobywanie
C	Przetwórstwo przemysłowe
D	Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
E	Dostawa Wody.; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
F	Budownictwo
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
H	Transport i gospodarka magazynowa
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
J	Informacja i komunikacja
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalności wspierająca
O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne
P	Edukacja
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
S	Pozostała działalność usługowa
T	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby
U	Organizacje i zespoły eksterytorialne

3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa

Według danych GUS w 2016 r. ogółem na terenie Gminy Międzyzchód znajdowało się 6 558 mieszkań o łącznej powierzchni 516 155m².

Tabela 7. Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Międzyzchód

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016
ogółem					
mieszkania	6 291	6 355	6 411	6 483	6 558
izby	24 682	24 987	25 248	25 563	25 931
powierzchnia użytkowa mieszkań	482 264 m ²	490 774 m ²	497 493 m ²	506 853 m ²	516 155 m ²

Źródło: Dane GUS

Zadaniem własnym Gminy jest tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych swoim obywatelom. Zakres odpowiedzialności obejmuje przede wszystkim zapewnienie lokali socjalnych mieszkańcom o niskich dochodach. Lokale socjalne służą

zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych osobom o niskich dochodach, nieposiadającym tytułu prawnego do lokalu oraz osób eksmitowanych na podstawie wyroku sądowego.

3.1.5. Służba zdrowia

Na terenie Gminy Międzychód opiekę medyczną dla mieszkańców zapewniają:

SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ W MIĘDZYCHODZIE

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Międzychodzie świadczy usługi z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej.

Na terenie SPZOZ funkcjonują następujące oddziały szpitalne:

- Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii –na oddziale Anestezjologii wykonują znieczulenia do wszystkich wykonywanych zabiegów w istniejących w szpitalu specjalnościach zabiegowych. Do tego Oddziału przyjmowani są chorzy w stanie zagrożenia życia i wymagający zastosowanie technik intensywnej terapii zarówno z SOR-u jak i Bloku Operacyjnego oraz z pozostałych oddziałów szpitala.
- Oddział Chirurgiczny Ogólny – świadczy usługi w zakresie: chirurgii przewodu pokarmowego, chirurgii przepuklin, chirurgii naczyniowej, chirurgii urazowo-ortopedycznej, chirurgii endoskopowej i drobnych zabiegów.
- Oddział Chorób Wewnętrznych –zajmuje się diagnozowaniem i leczeniem pacjentów ze schorzeniami z zakresu układu krążenia, oddechowego, pokarmowego oraz chorobami metabolicznymi, chorobami gruczołów wydzielania wewnętrznego oraz schorzeniami hematologicznymi.
- Oddział Pediatriczny –zajmuje się leczeniem i diagnostyką w szczególności w zakresie schorzeń dróg oddechowych, układu krążenia, gastroenterologicznych, nefrologicznych oraz innych schorzeń wymagających hospitalizacji.
- Oddział Reumatologiczny – oferuje pełen zakres możliwości diagnostycznych i terapeutycznych w zakresie: reumatoidalne zapalenie stawów, łuszczycowe zapalenie stawów, zesztywniające zapalenie stawów kręgosłupa, toczeń rumieniowaty układowy, twardzina układowa, polimilgia reumatyczna i dna moczanova.
- Oddział Ginekologiczno-Położniczo-Neonatologiczny z Blokiem Porodowym – świadczy usługi w zakresie położniczym, neonatologicznym i ginekologicznym.
- Szpitalny Oddział Ratunkowy –jest miejscem pierwszego kontaktu pacjenta ze szpitalem, gdzie zapadają najważniejsze decyzje dotyczące chorego. Stawiana jest tu diagnoza, decyzje o postępowaniu terapeutycznym lub przekazaniu do innego szpitala o wyższym stopniu referencji, zgodnie z obowiązującymi procedurami.

W skład SPZOZ wchodzi również różne poradnie specjalistyczne:

- Poradnia Diabetyczna,
- Poradnia Kardiologiczna,
- Poradnia Neurologiczna,
- Poradnia Dermatologiczna,
- Poradnia Gruźlicy i Chorób Płuc,
- Poradnia Chirurgii Ogólnej,
- Poradnia Chirurgii Urazowo – Ortopedycznej,
- Poradnia Urologiczna,
- Poradnia Okulistyczna,
- Poradnia Otolaryngologiczna,
- Poradnia Ginekologiczno-Położnicza.

Ponadto SPZOZ Międzychód świadczy usługi w zakresie opieki domowej, rehabilitacji leczniczej oraz posiada prawnie diagnostyczne (Medyczne Laboratorium Diagnostyczne, Pracownia Endoskopowa – gastroscopia, kolonoskopia, Pracownia Tomografii Komputerowej, Pracownia Badań Czynnościowych, Pracownia RTG i USG).

Źródło: <http://www.spzoz-miedzychod.com.pl/>

NIEPUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ, PRZYZCHODNIA PUL-MED. USŁUGI MEDYCZNE W ZAKRESIE CHOROÓB WEWNĘTRZNYCH

Przychodnia świadczy usługi z zakresu: medycyny rodzinnej, pediatrii, chorób płuc, chorób wewnętrznych, diagnostyki laboratoryjnej, medycyny pracy, radiologii i diagnostyki obrazowej, ortopedii i traumatologii narządu słuchu, otorynolaryngologii, okulistyki, neurologii, urologii, onkologii klinicznej, położnictwa i ginekologii, chirurgii ogólnej i naczyniowej, kardiologii, endokrynologii, dermatologii i wenerologii, psychiatrii, stomatologii, ortodontcji.

W związku z tym w NZOZ znajdują się:

- Poradnia lekarza podstawowej opieki zdrowotnej,
- Gabinet zabiegowy,
- Punkt szczepień,
- Poradnia dzieci zdrowych,
- Poradnia lekarza podstawowej opieki dla dzieci,
- Poradnia pulmonologiczna,
- Poradnia internistyczna,
- Poradnia pediatryczna,
- Pracownia diagnostyki laboratoryjnej,

- Poradnia medycyny pracy,
- Pracownia EKG, USG, spirotegrafii,
- Poradnia ortopedyczna,
- Poradnia laryngologiczna,
- Poradnia okulistyczna,
- Poradnia neurologiczna,
- Poradnia urologiczna,
- Poradnia onkologiczna,
- Poradnia ginekologiczna,
- Poradnia chirurgiczna,
- Poradnia chorób naczyń,
- Poradnia kardiologiczna,
- Poradnia endokrynologiczna,
- Poradnia dermatologiczna,
- Poradnia zdrowia psychicznego,
- Poradnia stomatologiczna,
- Poradnia ortodontyczna,
- Gabinet pielęgniarstwa środowiskowo-rodzinnej,
- Gabinet położnej środowiskowej.

PROVITA. PRZYCHODNIA LEKARSKA

Przychodnia specjalizuje się w chorobach wewnętrznych, medycynie rodzinnej, pediatrii i pielęgniarstwie.

NIEPUBLICZNY PROFILAKTYCZNO-LECZNICZY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ MEDICA

Przychodnia świadczy usługi z zakresu: medycyny rodzinnej, diagnostyki laboratoryjnej, ortopedii i traumatologii, urologii, laryngologii, pediatrii, endokrynologii, radiologii i diagnostyki obrazowej, położnictwa i ginekologii. Znajduje się tutaj również pracownia EKG.

PORADNIA PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA

Poradnia oferuje pomoc w zakresie psychologii i pedagogiki.

PORADNIA LECZENIA UZALEŻNIEŃ I WSPÓLUZALEŻNIEŃ

Znajduje się tutaj:

- Poradnia terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia,
- Poradnia terapii uzależnienia od substancji psychoaktywnych.

NZOZ "SALUS" OPIEKA DOMOWA NAD CHORYM TERMINALNIE

Zakład prowadzi opiekę paliatywną i hospicyjną w warunkach domowych:

- Hospicjum domowe,
- Poradnia medycyny paliatywnej,
- Pielęgniarska opieka długoterminowa domowa.

CENTRUM MEDYCZNE MARTMEDICA

Centrum oferuje prywatne usługi medyczne lekarzy kilkunastu specjalności: urolog dziecięcy, chirurg dziecięcy, okulista, urolog, dermatolog, dermatolog estetyczny, chirurg, laryngolog, specjalista medycyny pracy, kardiolog, ginekolog, endokrynolog, ortopeda, stomatolog, ortodonta, kosmetolog, specjalista medycyny estetycznej, neurolog, pediatra, radiolog, wenerolog, alergolog, fizjoterapeuta, androlog, psychiatra, psycholog, dietetyk, logopeda.

Źródło: <http://martmedica.pl/>

PRZYCHODNIA SPECJALISTYCZNA MARIUSZ GREBIENIOW

Na terenie przychodni funkcjonuje:

- Poradnia chirurgiczna,
- Poradnia ginekologiczna,
- Poradnia neurologiczna,
- Poradnia pediatryczna,
- Poradnia dermatologiczna,
- Poradnia chirurgii dziecięcej,
- Poradnia ortopedyczna,
- Fizjoterapeuta,
- Gabinet USG i RTG.

Źródło: <http://grebieniow.pl/>

Opieka zdrowotna to ogół środków mających na celu zapobieganie i leczenie chorób. Realizowana jest za pomocą systemu opieki zdrowotnej. Na terenie Gminy Międzychód istnieje jedna publiczna przychodnia. Zgodnie z danymi GUS, na przestrzeni lat 2012-2017 porady dotyczące podstawowej opieki zdrowotnej wzrosły o 21,64%, a porady lekarskie o 14,12%. Wynika to z faktu, że coraz więcej osób na terenie Gminy choruje oraz chce poszerzać swoją wiedzę na temat chorób dotykających osoby z ich najbliższego otoczenia.

Według ogólnodostępnych danych GUS w Gminie Międzychód zlokalizowanych jest 7 aptek oraz 1 punkt apteczny. Analizując dane w latach 2012-2017 dotyczące ludności przypadającej na aptekę ogólnodostępną można zauważyć, że liczba osób korzystających

z aptek zmniejszyła się, co może mieć związek ze spadkiem liczby ludności Gminy. W porównaniu do roku bazowego 2012 spadła ona o 13,24%.

Tabela 8. Opieka zdrowotna na terenie Gminy Międzyzichód

Wyszczególnienie	Jedn. Miary	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Przychodnie ogółem	szt.	1	1	1	1	1	1
Podstawowa opieka zdrowotna – porady ogółem	szt.	59 722	62 281	84 593	81 083	74 524	72 643
Ambulatoryjna opieka zdrowotna – porady lekarskie	szt.	106 613	112 493	134 081	133 861	124 883	121 664
Apteki	szt.	7	7	7	7	7	7
Punkty apteczne	szt.	0	0	1	1	1	1
Ludność na aptekę ogólnodostępną	szt.	2 666	2 665	2 658	2 327	2 322	2 313

Źródło: Dane z GUS

3.1.6. Edukacja

POZIOM WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW

W 2002 roku, zgodnie z danymi GUS z Narodowego Spisu Powszechnego, na terenie Gminy Międzyzichód dominowały osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 30,88% populacji Gminy. Kolejną pod względem liczebności grupę stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym – 30,70% oraz osoby z wykształceniem średnim – 25,99%. Wykształcenie wyższe posiadało 6,14% osób, a policealne 3,01% osób. Odsetek osób z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia wynosił 3,23%.

Zauważalne jest zróżnicowanie wykształcenia mieszkańców ze względu na płeć. Wśród kobiet z terenu Gminy wyższy niż u mężczyzn był odsetek osób z wykształceniem wyższym, policealnym, średnim i podstawowym ukończonym, zaś znacznie niższy odsetek osób z wykształceniem zawodowym, co wynika z faktu, że szkoły zawodowe posiadają bardziej zróżnicowaną ofertą dla mężczyzn.

Tabela 9. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy Międzychód w roku 2002

Rodzaj wykształcenia	Ogółem		Mężczyźni	Kobiety
	Liczba osób	Udział %		
Wyższe	932	6,14%	401	531
Policealne	457	3,01%	143	314
Średnie	3 941	25,99%	1 622	2 319
Zasadnicze zawodowe	4 681	30,88%	3 014	1 667
Podstawowe ukończone	4 654	30,70%	1 960	2 694
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	490	3,23%	266	224

Źródło: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002

Przedstawione wyżej dane dotyczą wyników Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku i nie odzwierciedlają aktualnej sytuacji. Należy założyć, iż obecnie na terenie Gminy Międzychód, podobnie jak i w całym kraju, liczba osób z wykształceniem wyższym jest większa.

W związku z brakiem danych dla Gminy Międzychód zbieranych podczas Narodowego Spisu Powszechnego za 2011 r., poniżej przedstawiono dostępne dane na temat poziomu wykształcenia mieszkańców w powiecie międzychodzkiem.

Tabela 10. Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu międzychodzkiego

Rodzaj wykształcenia	2002	2011	Zmiana % 2011/2002
Wyższe	1 569	2 919	86,04%
Średnie i policealne	755	9 077	1 102,25%
Średnie zawodowe	5 685	6 060	6,60%
Średnie ogólnokształcące	1 391	2 344	68,51%
Zasadnicze zawodowe	9 335	9 933	6,41%
Podstawowe ukończone	10 303	6 547	-36,46%
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	935	347	-62,89%

Źródło: Dane GUS (Narodowy Spis Powszechny 2002 Ludność, Narodowy Spis Powszechny 2011 Ludność)

Coraz więcej osób z terenu powiatu decyduje się również na podjęcie edukacji, o czym świadczą:

- wzrost liczby osób z wykształceniem wyższym,
- wzrost liczby osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym,
- wzrost liczby osób z wykształceniem średnim zawodowym,
- spadek liczby osób z wykształceniem tylko podstawowym ukończonym,
- spadek liczby osób z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia.

Należy zatem zakładać, że sytuacja na terenie Gminy Międzychód obecnie kształtuje się podobnie. Powyższe zmiany są konsekwencją zmieniającego się zapotrzebowania na rynku pracy, jak i zmian w systemie edukacji.

Tabela znajdująca się poniżej przedstawia dane na temat liczby uczniów uczęszczających do poszczególnych kategorii placówek oświatowych, funkcjonujących na terenie Gminy Międzychód w latach 2012-2016.

Zgodnie z danymi GUS:

- w 2016 roku łączna liczba uczniów szkół podstawowych zlokalizowanych na terenie omawianej jednostki samorządu terytorialnego oscylowała na poziomie 1 226, co w porównaniu z rokiem bazowym daje wzrost o 8,59%;
- w przypadku gimnazjalistów, na przestrzeni pięciu analizowanych lat odnotowano spadek ich liczby o 27,25%;

Tabela 11. Liczba uczniów na terenie Gminy Międzychód

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2012	2013	2014	2015	2016
szkoły podstawowe	osoba	1 129	1 143	1 259	1 365	1 226
gimnazja		734	683	615	544	534

Źródło: Dane GUS

Stosunek wszystkich osób uczących się na danym poziomie kształcenia do całej populacji osób będących w wieku przypisanym danemu poziomowi kształcenia w okresie 2012 - 2016 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego na terenie Gminy Międzychód

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2012	2013	2014	2015	2016
szkoły podstawowe	%	104,83	102,51	100,96	96,74	100,49
gimnazja	%	110,71	112,71	109,24	107,94	102,89

Źródło: Dane GUS

We wszystkich z analizowanych latach, z wyjątkiem 2015 r., współczynnik skolaryzacji w szkołach podstawowych i gimnazjach na terenie Gminy kształtował się powyżej 100%.

Zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. 2017 poz. 59) proces rekrutacji do gimnazjów został wstrzymany. Od 1 września 2017 r. rozpoczęło się „wygaszanie” szkół gimnazjalnych. W roku szkolnym 2017/2018 uczniowie, z rocznika 2016/2017, którzy ukończyli VI klasę szkoły podstawowej trafili do klasy VII. Ostatni rocznik objęty nauką w gimnazjach zakończy edukację gimnazjalną w roku szkolnym 2018/2019, w związku z czym 1 września 2019 roku gimnazja zostaną zlikwidowane.

Poniższa tabela przedstawia placówki oświatowe funkcjonujące na terenie Gminy Międzychód. Każda z niżej wymienionych placówek zapewnia dostęp do wykwalifikowanej kadry opiekuńczo-wychowawczej oraz bogatą ofertę dydaktyczną.

Tabela 13. Placówki oświatowe funkcjonujące na terenie Gminy Międzychód

Nazwa szkoły
Szkoła Podstawowa nr 1 w Międzychodzie
Szkoła Podstawowa nr 2 w Międzychodzie
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Kamionnie
Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Łowyniu
Zespół Szkół Nr 2 w Międzychodzie
Liceum Ogólnokształcące im. Jarosława Dąbrowskiego w Międzychodzie
Zespół Szkół Technicznych w Międzychodzie
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Międzychodzie

Źródło: Dane z OPS w Międzychodzie

3.1.7. Kultura i sport

Zadania z zakresu kultury na terenie Gminy Międzychód realizują następujące instytucje i organizacje:

- Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury im. Jana Daniela Janockiego w Międzychodzie,
- Muzeum Regionalne,
- Centrum Edukacji Regionalnej i Przyrodniczej w Mniszkach,
- Centrum Turystyki Rowerowej,
- Międzychodzki Ośrodek Sportu Turystyki i Rekreacji,
- Sejmik Kultury,
- Cech Rzemiosł Różnych Międzychocko-Drezdenecki

STOWARZYSZENIA I ORGANIZACJE DZIAŁAJĄCE NA TERENIE GMINY MIĘDZYCHÓD:

- „Aktywne Lewiczanki” Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich

Zakres działalności:

- Wspieranie działań sołtysa,
- Podtrzymywanie tradycji kulinarnych,
- Przygotowywanie ciast i posiłków na festyny w Gminie Międzychód.

- Centrum Rekreacyjno-Survivalowe SKORPION

Oferta:

- Organizacja imprez integracyjnych i rekreacyjnych,
- Imprezy survivalowe,
- Poligony i szkolenia dla grup ASG,
- Imprezy Rekreacyjno-Sportowe dla młodzieży,
- Ściana wspinaczkowa,
- Strzelnica,
- Szkolenia ogólnowojskowe,
- Przejazdki quadami,
- Tor przeszkód.

- Chór Mieszany „Lutnia”
- Grupa Paintballowa P.O.G.R.O.M
- Fundacja Społeczna „Nasze Zdrowie”
- Fundacja Obchodów 750-lecia Kamionny
- Klub Amazonek w Międzychodzie
- Klub Piłkarski „MHM Paech” Kamionna
- Klub Płetwonurków „OXYGEN”
- Klub Tenisa Stołowego „JEZIORAK”
- Klub Tenisa Stołowego „Junior” Międzychód
- Klub Sportowy „ORZEŁ” Łowyń
- Koło Związku Sybiraków
- Komenda Hufca ZHP
- Liga Obrony Kraju Klub Strzelecki „SKORPION”
- Miejski Ludowy Klub Sportowy „WARTA”
- Miejsko Gminny Komitet Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa w Międzychodzie
- Międzychodzki Klub Sportowy „SOKÓŁ”
- Międzychodzki Klub Motocyklowy „Junak”
- Międzychodzkie Towarzystwo Turystyki i Sportów Wodnych

- Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „JEDYNKA”
- MMA Devil Fight Club Międzychód
- Ochotnicza Straż Pożarna w Międzychodzie
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Zarząd Rejonowy
- Polski Związek Hodowców Gołębi Pocztowych, sekcja Międzychód
- Polski Związek Wędkarski KOŁO Międzychód
- Powiatowe Koło Hodowców Koni w Międzychodzie,
- Stowarzyszenie „SAMI SWOI MTM”
- Stowarzyszenie Artystyczne „Drzewce 2002”
- Stowarzyszenie Historyczne „AUREUS” przy Muzeum Regionalnym w Międzychodzie
- Stowarzyszenie Kultury Fizycznej SHOTOKAN Międzychód
- Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka „OBRA-WARTA”
- Stowarzyszenie „Kreatywne Międzychodzianki”
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Ziemi Międzychodzkiej
- Stowarzyszenie Nowy Międzychód
- Stowarzyszenie „Puszcza Notecka”
- Stowarzyszenie Ogólnopolskie Obywateli Ruch Obrony Bezrobotnych
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zarząd Miejsko-Gminny
- Uczniowski Klub Sportowy „Mikst” Międzychód
- Uczniowski Klub Sportowy „Feniks”
- Uczniowski Klub Sportowy „WILKI”
- Uniwersytet Trzeciego Wieku
- Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe
- Związek Kombatantów RP i Więźniów Pol.
- Związek strzelecki „STRZELEC”
- Zespół Pieśni i Tańca „Dąbczanki”
- Międzychodzkie Towarzystwo Piłki Siatkowej

Źródło: Dane z OPS w Międzychodzie

Poza ww. podmiotami, działają trzy kluby seniora: Klub Seniora „Złoty wiek”, Klub Seniora „MILLENIUM” i Klub Seniora „Wrzos”, a także Klub Integracji Społecznej oraz Środowiskowy Dom Samopomocy, które funkcjonują w strukturze Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzychodzie.

Placówki kultury i sportu znajdujące się na terenie Gminy, mają za zadanie prowadzić działalność upowszechniającą kulturę, sport i rekreację. Odbywa się to poprzez rozbudzanie zainteresowań kulturalnych mieszkańców, organizowanie imprez, zajęć kulturalnych,

sportowych i rekreacyjnych, kształtowanie nawyków aktywnego uczestnictwa w powyższych działaniach oraz udostępnianie bazy na działalność sportowo-rekreacyjną.

Główną instytucją kultury na terenie Gminy Międzychód jest Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury im. Jana Daniela Janockiego. Do jej głównych zadań należą: rozbudzanie wśród mieszkańców zainteresowania wiedzą sztuką, tworzenie warunków dla rozwoju, rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych. W budynku Biblioteki znajdują się również: Muzeum Regionalne i Biuro Informacji Turystycznej. Na terenie Gminy znajduje się również Centrum Edukacji Regionalnej i Przyrodniczej, w którym można zapoznać się z historią dawnego gospodarstwa domowego oraz poznać warsztaty ginących zawodów.

Źródło: <http://www.miedzychod.pl>

Gmina posiada dobrze rozwiniętą bazę sportową, która znajduje się w Międzychodzkim Ośrodku Sportu, Turystyki i Rekreacji. Na terenie ośrodka znajdują się boiska piłkarskie, boisko wielofunkcyjne, salka gimnastyczna oraz Hala Widowiskowo-Sportowa. Sport na terenie Gminy jest dobrze rozwinięty. Prowadzone są różne zajęcia, m.in.: aerobik, taniec towarzyski i współczesny, gimnastyka, sporty walki, yoga, a nawet rehabilitacja.

Źródło: <http://www.mostir-miedzychod.pl>

Biorąc powyższe pod uwagę, mieszkańcy Gminy Międzychód mają zapewniony dostęp do podstawowej oferty sportowo-rekreacyjnej oraz do działalności kulturalnej, poprzez którą mogą aktywnie spędzać wolny czas, rozwijać swoje zainteresowania i pasje.

3.1.8. Podmioty wsparcia społecznego

Placówką realizującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy Międzychód jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzychodzie. OPS zatrudnia 47 osób.

W skład Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzychodzie wchodzi:

- Klub Integracji Społecznej, który wspiera osoby dotknięte ubóstwem i wykluczeniem społecznym,
- Środowiskowy Dom Samopomocy, wspiera rozwój osób z zaburzeniami psychicznymi oraz niepełnosprawnych.
- Kluby Seniora: „Złoty Wiek”, „Milenium”, „Wrzos”, niwelują poczucie osamotnienia wśród osób starszych.

Na terenie Gminy Międzychód oprócz wyżej wymienionych instytucji funkcjonują jeszcze: Dom Pomocy Społecznej Piłka-Zamyślin z dwoma oddziałami – oddział Piłka przeznaczony jest dla osób niepełnosprawnych intelektualnie, a oddział Zamyślin dla osób w podeszłym

wieku. Świetlice środowiskowe – dwie znajdują się w Międzychodzie, a pięć we wsiach: Radgoszcz, Łowyń, Głazewo, Mnichy i Kamionna.

Do obowiązków Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzychodzie należy realizacja zadań zgodnie z ustawą pomocy społecznej, ustawą o samorządzie terytorialnym, ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, ustawą o ochronie zdrowia psychicznego, ustawą o dodatkach mieszkaniowych, ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii, ustawą o Karcie Dużej Rodziny, ustawą o świadczeniach rodzinnych, ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustawą o zatrudnieniu socjalnym, prowadzenie spraw z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, ośrodki pomocy społecznej realizują następujące zadania:

1. Zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym:

- a) sporządzanie, zgodnie z art. 16a, oceny w zakresie pomocy społecznej,
- b) udzielania schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- c) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- d) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,
- e) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- f) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- g) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowego,
- h) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
- i) praca socjalna,

- j) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- k) prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych,
- l) dożywianie dzieci,
- m) sprawianie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- n) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- o) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- p) sporządzanie sprawozdawczości i przekazywanie jej województwu, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- q) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników,
- r) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- s) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o oświadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- t) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

2. Zadania własne gminy:

- a) przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- b) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- c) prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
- d) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznanych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
- e) współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

3. Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej:

- a) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- b) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
- c) prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- d) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- e) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych także udzielanie schronienia posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a,
- f) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia oraz zapewnianie posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- g) wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Zgodnie z art. 36 ustawy o pomocy społecznej, świadczeniami z pomocy społecznej są:

1) świadczenia pieniężne:

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
- wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd;

2) świadczenia niepieniężne:

- praca socjalna,
- bilet kredytowany,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne,

- składki na ubezpieczenia społeczne,
- pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
- sprawienie pogrzebu,
- poradnictwo specjalistyczne,
- interwencja kryzysowa,
- schronienie,
- posiłek,
- niezbędne ubranie,
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- mieszkanie chronione,
- pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie – w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

W Ustawie o pomocy społecznej określone są zadania gminnego ośrodka pomocy społecznej. W szczególności należy do nich zaliczyć pracę socjalną. Zgodnie z art. 45 jest ona świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania rodzin i osób w ich środowisku społecznym.

Praca socjalna prowadzona jest:

- z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej;
- ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód. Może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny lub projekt socjalny. Wykorzystuje się w niej właściwe dla tej działalności metody i techniki, stosowane z poszanowaniem godności osoby i jej prawa do samostanowienia.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wspiera ona osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej

jest zapobieganie ww. sytuacjom poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
- pracy socjalnej;
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom, które znajdują się w ciężkich sytuacjach życiowych, a w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy w rodzinie,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezdraności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje osobom samotnie gospodarującym, których dochód nie przekracza kwoty 634 zł zwanej „kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej” oraz osobom w rodzinie, których dochód na osobę nie przekracza kwoty 514 zł, zwanej „kryterium dochodowym na osobę w rodzinie”.

Z kolei zgodnie z art.32 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z systemami wsparcia rodzin zasiłek rodzinny przysługuje osobom, których:

- miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674 zł,
- w przypadku, gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeśli przeciętny miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 764 zł.

Ustawa o świadczeniach rodzinnych określiła osoby, którym przysługuje prawo do pobierania zasiłku rodzinnego. Są nimi:

- rodzice dziecka,
- jedno z rodziców dziecka,
- opiekun prawny dziecka,
- opiekun faktyczny dziecka,
- osoba ucząca się.

Zgodnie z ustawą o świadczeniach rodzinnych, świadczeniami rodzinnymi są:

1. Zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
2. Świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne,
3. Zapomoga wypłacana przez gminy, na podstawie art. 22a i art. 22b,
4. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
5. Świadczenie rodzicielskie.

W poniższej tabeli przedstawiona została charakterystyka pomocy przyznanej przez OPS mieszkańcom Gminy Międzychód.

Tabela 14. Pomoc społeczna na terenie Gminy Międzyzichód– zadania własne Gminy w latach 2012-2017

Formy pomocy	Liczba świadczeń						Kwota świadczeń w złotych					
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2012	2013	2014	2015	2016	2017
zasiłek stały												
ogółem	845	1 001	1 205	1 170	1 135	1 072	314 207	408 041	480 394	502 560	550 325	526 459
Dla osób samotnie gospodarujących	733	785	929	944	927	936	293 068	361 766	425 016	453 796	502 160	502 248
Dla osoby w rodzinie	112	216	276	226	208	136	21 139	46 275	55 378	48 764	48 165	24 211
zasiłek okresowy												
ogółem	412	407	462	502	327	324	131 917	144 959	158 664	166 842	107 837	108 301
Z tytułu bezrobocia	226	243	277	284	160	122	71 743	83 648	75 907	89 844	52 951	38 495
Z tytułu długotrwałej choroby	33	8	6	7	17	52	11 410	2 166	1 824	2 035	5 274	18 983
Z tytułu niepełnosprawności	45	60	84	112	82	77	14 092	22 581	31 086	34 931	25 460	24 510
zasiłek celowy												
ogółem	-						242 313	273 513	257 796	221 764	216 172	177 603
świadczenia niepieniężne z pomocy społecznej												
Świadczenia ogółem	37 262	40 887	52 603	46 427	44 736	35 988	651 604	886 511	1 254 469	1 349 942	1 448 020	1 501 042
Posiłek ogółem	34 241	37 810	48 263	42 594	41 046	32 743	268 214	295 843	388 772	373 340	351 464	321 741
Posiłek dla dzieci	30 400	33 577	42 235	36 688	34 709	26 805	226 603	253 908	332 450	314 758	288 708	246 622
Schronienie	2 872	2 855	3 976	3 480	3 291	2 810	51 094	52 453	73 396	65 984	61 704	45 630

Formy pomocy	Liczba świadczeń						Kwota świadczeń w złotych					
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Sprawienie pogrzebu	1	1	2	4	0	1	3 671	3 595	6 756	12 026	0	6 319
Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	148	221	362	349	399	434	328 625	534 620	788 545	898 592	1 034 852	1 127 352
indywidualne programy pomocy												
Programy ogółem	8	10	13	12	16	25	6 094	18 405	68 379	91 608	134 140	183 882
Wspieranie rodziny i piecza zastępcza	8	10	13	12	16	25	6 094	18 405	68 379	91 608	134 140	183 882
RAZEM	38 527	42 305	54 186	48 107	46 214	37 409	1 346 135	1 731 429	2 222 702	2 332 716	2 456 494	2 453 889

Źródło: DaneOPS wMiędzychodzie

Powyższa tabela przedstawia formy pomocy, jakie oferuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzychodzie mieszkańcom Gminy. Na przestrzeni lat 2012-2017 liczba świadczeń i ich kwota ulegały wahaniom. Wskaźnik w poszczególnych obszarach form pomocy kształtował się następująco:

- liczba świadczeń zasiłku stałego wzrosła o 26,86%, a kwota o 212 252 zł;
- liczba świadczeń zasiłku okresowego zmalała o 21,63%, a kwota o 23 616 zł;
- liczba świadczeń niepieniężnych zmniejszyła się o 3,42%, natomiast ich kwota wzrosła o 849 438 zł;
- liczba indywidualnych programów pomocy społecznej wzrosła trzykrotnie, a ich kwota o 177 788 zł.

W tabeli poniżej przedstawiono dane dotyczące rodzaju i skali pomocy społecznej na terenie Gminy, udzielonej przez OPS. Najliczniejszą grupę beneficjentów pomocy społecznej oferowanej w 2017 roku stanowiły osoby dotknięte problemem ubóstwa, aż 474 osoby, drugim istotnym powodem udzielanego wsparcia była długotrwała lub ciężka choroba - 401 osób, a trzecim niepełnosprawność – 384 osób. Osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej mogą korzystać zarówno z pomocy finansowej, jak i rzeczowej.

Tabela 15. Liczba beneficjentów pomocy społecznej oferowanej przez OPS w Międzychodzie

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin						Liczba osób w tych rodzinach					
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Ubóstwo	302	344	359	344	295	229	805	919	896	859	626	474
Bezrobocie	198	231	204	194	140	133	607	686	578	517	348	278
Niepełnosprawność	230	247	320	311	309	206	512	543	682	647	597	384
Długotrwała lub ciężka choroba	171	208	260	246	248	227	364	443	561	490	492	401
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	133	144	168	151	189	101	489	491	576	504	593	284
Alkoholizm	80	86	87	91	83	65	180	174	163	167	149	87
Narkomania	0	2	7	8	11	4	0	3	17	18	22	4
Potrzeba ochrony macierzyństwa	52	54	50	40	44	50	0	0	0	0	0	0
W tym: wielodzietność	20	25	22	12	21	20	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	21	25	30	25	26	26	24	27	30	26	26	27
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	15	11	9	9	11	12	30	17	16	14	17	20
Zdarzenia losowe	8	1	0	6	1	5	25	3	0	24	3	14
Kłęski żywiołowe i ekologiczne	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Przemoc w rodzinie	24	37	20	14	15	6	30	132	83	39	51	20
Ochrona ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: Dane OPS w Międzychodzie

Główną przyczyną trudnej sytuacji beneficjentów jest ubóstwo, ciężka choroba lub niepełnosprawność, a ilość osób, których dotknęła ta sytuacja w analizowanym okresie

(2012-2017) wahała się, przy czym ostatecznie w 2017 r. odnotowano spadek w porównaniu z 2012 r.

3.1.9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Gmina Międzychód posiada uchwalony Program współpracy Gminy Międzychód z organizacjami pozarządowymi oraz przedmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2018.

Głównym celem tego programu jest poprawa jakości życia mieszkańców Gminy poprzez pełniejsze zaspokajanie ich potrzeb społecznych, jak również wzmocnienie partnerstwa między administracją publiczną, organizacjami pozarządowymi w dążeniu do rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.

Gmina Międzychód zamierza współdziałać z organizacjami pozarządowymi poprzez współpracę o charakterze finansowym oraz pozafinansowym.

- Współpraca finansowa: zlecanie realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym, na zasadach określonych w ustawie.
- Współpraca pozafinansowa: wzajemne informowanie i konsultowanie o planowanych kierunkach działalności, zadaniach publicznych.

Współpraca realizowana jest przy poszanowaniu zasad: pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności, a wzajemnie oddziaływania regulowane będą przepisami prawa.

Źródło: Program współpracy Gminy Międzychód z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2018.

Informacje dotyczące stowarzyszeń i organizacji na terenie Gminy Międzychód zostały zawarte w rozdziale 3.1.7 Kultura i Sport niniejszej Strategii.

3.2. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Międzychód

3.2.1. Bezrobocie

Bezrobocie, obok ubóstwa i niepełnosprawności, to jeden z największych problemów gospodarczych i społecznych naszej cywilizacji. W wyniku tego zjawiska diametralnie pogarsza się stan życia osób nim dotkniętych, co wiąże się z izolacją społeczną.

Ciekawym zjawiskiem, o którym warto wspomnieć, analizując tę tematykę, jest dziedziczenie bezrobocia. Związek przyczynowo – skutkowy wyjaśnia, że w większości bezrobotni rodzice nie są w stanie zapewnić swoim dzieciom odpowiedniego wykształcenia, ponadto, sami będąc w sytuacji niekorzystnej egzystencjonalnie, często nieświadomie przekazują złe wzorce i cechy charakteru, które powinni wyeliminować. Do wzorców tych należą m.in:

bezradność, pesymizm i brak wpływu na życiową sytuację. W ten sposób upowszechnia się bierność, która prowadzi do trwałego braku zatrudnienia. Najczęściej osoby te mają niski poziom wykształcenia, więc konieczne w tym przypadku są spotkania i zajęcia z psychologiem.

W tabeli poniżej zostały przedstawione szczegółowe dane dotyczące liczby bezrobotnych na terenie Gminy Międzyzichód.

Tabela 16. Liczba bezrobotnych na terenie Gminy Międzyzichód w latach 2012-2017

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Bezrobotni ogółem	884	852	548	464	343	255
Bezrobotne kobiety	515	508	336	290	216	176
Bezrobotni mężczyźni	369	344	212	174	127	79
Bezrobotni z prawem do zasiłku	204	287	102	119	93	59
Bezrobotni niepełnosprawni	42	63	56	34	30	23
Bezrobotni do 25 roku życia	212	136	90	84	51	38
Bezrobotni od 26 do 50 roku życia	465	482	303	238	177	145
Bezrobotni powyżej 51 roku życia	207	234	155	142	115	72
Bezrobotni do 1 miesiąca bez pracy	114	118	135	93	80	49
Bezrobotni od 1 do 12 miesięcy bez pracy	663	597	281	277	218	159
Bezrobotni od 12 do 24 miesięcy bez pracy	90	96	79	49	29	30
Bezrobotni powyżej 24 miesięcy bez pracy	17	41	53	45	16	17
Bezrobotni z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej	240	200	141	120	97	77
Bezrobotni z wykształceniem zasadniczym zawodowym	307	311	188	164	121	80
Bezrobotni z wykształceniem średnim	284	281	182	152	104	81
Bezrobotni z wykształceniem wyższym	53	60	37	28	21	17

Źródło: Dane PUP w Międzyzichodzie

Analizując strukturę bezrobocia na terenie Gminy należy zauważyć, że:

- wśród osób bezrobotnych przeważały kobiety, które stanowiły 69,02% osób bezrobotnych na koniec 2017 roku. Należy jednak zaznaczyć, że na przestrzeni lat 2012 - 2017 ich liczba spadła o 65,83%;
- liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku w 2017 r. wynosiła 59 i w stosunku do roku 2012 spadła o 71,08%, ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych w 2017 r. wyniósł 23,14%;
- w analizowanym okresie zmniejszyła się liczba bezrobotnych osób niepełnosprawnych (o 45,24%);
- ze względu na wiek osób bezrobotnych: na koniec 2017 roku najliczniejszą grupę stanowiły osoby od 26 do 50 roku życia – ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 56,86%, analizując zmiany na przestrzeni lat 2012 - 2017 zauważamy, że liczba tych osób spadła o 68,82%;
- w przypadku czasu pozostawania bez pracy, w 2017 r. najliczniejszą grupę stanowiły osoby pozostające bez pracy od 1 do 12 miesięcy;
- pod względem wykształcenia wśród osób bezrobotnych w 2017 r. największy udział miała grupa osób z wykształceniem średnim (31,76% ogółu bezrobotnych). Najmniej liczną grupą byli bezrobotni z wykształceniem wyższym.

Tabela 17. Liczba beneficjentów korzystających z pomocy z powodu bezrobocia

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Liczba rodzin	198	231	204	194	140	133
Liczba osób w tych rodzinach	607	686	578	517	348	278

Źródło: Dane z OPS w Międzychodzie

Gmina Międzychód współpracuje z Powiatowym Urzędem Pracy w Międzychodzie w celu niwelowania problemów związanych z bezrobociem.

3.2.2. Ubóstwo

Ubóstwo definiuje się jako nieodstateczną ilość środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb jednostki. Ośrodek Pomocy Społecznej jest zobowiązany do pomocy ludziom, których miesięczny dochód nie przekracza kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej na podstawie kryterium dochodowego. Jednymi z najczęstszych powodów ubóstwa są bezrobocie i niechęć podejmowania jakiejkolwiek pracy. Ośrodek Pomocy Społecznej zobowiązany jest udzielić wsparcia osobom, których egzystencja opiera się na minimum socjalnym.

Tabela 18. Liczba beneficjentów objętych pomocą OPS w Międzychodzie z powodu ubóstwa

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Liczba rodzin	302	344	359	344	295	229
Liczba osób w tych rodzinach	805	919	896	859	626	474

Źródło: Dane OPS Międzychód

W latach 2012-2017 liczba rodzin objętych pomocą OPS w Międzychodzie wahała się. Apogoeum liczby beneficjentów pomocy społecznej z powodu ubóstwa stanowił rok 2013, kiedy to liczba osób objętych pomocą wyniosła 919.

Na terenie Gminy Międzychód funkcjonuje Klub Integracji Społecznej, którego celem jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, czyli sytuacji uniemożliwiającej lub znacznie utrudniającej jednostce lub grupie zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób.

Uczestnictwo w Klubie jest dobrowolne, a podstawowym warunkiem, żeby być jego członkiem jest realizacja kontraktu socjalnego.

Klub Integracji Społecznej w latach 2016 oraz 2017 realizował następujące programy:

1. Program prac społecznie-użytecznych; realizowany na podstawie porozumienia z Powiatowym Urzędem Pracy w Międzychodzie,
2. Program KIS – umowy-zlecenie
 - Program ten jest jest wewnętrznym programem zatrudnienia socjalnego realizowanym przez Ośrodek Pomocy Społecznej za pośrednictwem Klubu Integracji Społecznej. Ma na celu łagodzenie negatywnych skutków bezrobocia w Gminie Międzychód. Program ten został powołany z uwagi na szczupłość ofert programów zatrudnienia socjalnego oferowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Międzychodzie. Skierowany jest do uczestników, którzy odbyli już minimum 3-miesięczny okres próbny zatrudnienia socjalnego w ramach prac społecznie-użytecznych.
3. Program Aktywizacja – Integracja (PAI)
4. Program Operacyjny „Pomoc żywnościowa 2014-2020”
 - Celem programu jest zapewnienie najuboższym pomocy żywnościowej oraz uczestnictwa w działaniach w ramach środków towarzyszących.

Pozostałe działania w zakresie reintegracji społecznej dla członków Klubu Integracji Społecznej to:

- Spotkania wielkanocne, wigilijne, ogniska integracyjne,

- Warsztaty krawieckie, kulinarne, stolarskie, tworzenia dekoracji świątecznych na potrzeby własne oraz dla jednostek współpracujących z Klubem,
- Trening umiejętności praktycznych – nauka higieny, dbania o ład i porządek,
- Współpraca ze Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym w Międzyzdrojach – integracja poprzez wspólne prace terenowe.

Osobami, które są szczególnie narażone na wykluczenie społeczne są:

- Osoby o niskim poziomie wykształcenia,
- Ludzie starsi, którzy są niedołążni, bądź samotni,
- Osoby borykające się z problemem uzależnienia,
- Osoby opuszczające zakłady karne,
- Młodzież opuszczająca placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- Imigranci i obcokrajowcy.

Źródło: Dane z OPS w Międzyzdrojach

3.2.3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych

Niepełnosprawność to jeden z bardzo poważnych problemów współczesnego świata. Wiąże się on z obniżeniem sprawności funkcji fizycznych, umysłowych bądź psychicznych. Osoby dotknięte tymi schorzeniami są często wykluczane z życia społecznego. Muszą codziennie zmagać się z wieloma problemami, np. niedostosowaniem infrastruktury do ich potrzeb. Niejednokrotnie towarzyszy temu izolacja społeczna oraz trudności ze znalezieniem pracy.

Na terenie Gminy Międzyzdroje przestrzeni lat 2012-2017 liczba osób objętych pomocą z powodu niepełnosprawności wahała się, przy czym ostatecznie w 2017 r. odnotowano wzrost o ok.13,49%.

Tabela 19. Liczba beneficjentów objętych pomocą OPS w Międzyzdrojach z powodunpełnosprawności

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Niepełnosprawność						
Liczba osób niepełnosprawnych, w tym:	215	230	269	260	245	244
- kobiety	127	134	148	141	126	123
- mężczyźni	88	96	121	119	119	121

Źródło: Dane OPS w Międzyzdrojach

Osoby niepełnosprawne egzystują inaczej i potrzebują pomocy zarówno ze strony społeczeństwa, jak i instytucji publicznych. Dla mieszkańców Gminy Międzyzdroje

borykających się z tym problemem został utworzony Środowiskowy Dom Samopomocy im. Jana Pawła II. Jest to dzienny ośrodek wsparcia, który świadczy usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym dla osób niepełnosprawnych intelektualnie oraz osób przewlekłe psychicznie chorych.

W Środowiskowym Domu Samopomocy w 2017 roku prowadzone były zróżnicowane zajęcia rozwijające:

1. **Zajęcia manualno-plastyczne** – uczestnicy zajęć udoskonaliли swoje umiejętności w zakresie posługiwania się różnorodnymi technikami rękodzielniczymi oraz nauczyli się estetycznego wykonywania/wykończenia prac plastyczno-manualnych,
2. **Zajęcia poznawcze** – uczestnicy poszerzyli swoją wiedzę na temat świata sztuki, brali udział w luźnych dyskusjach oraz pokazach multimedialnych,
3. **Zajęcia techniczne** – uczestnicy zajęć zapoznali się z podstawowymi urządzeniami potrzebnymi przy pracy stolarza, nauczyli się obsługi wycinarki do drewna, wypalarki oraz posługiwania się śrubokrętem, młotkiem i kluczami,
4. **Terapia pedagogiczna** – uczestnicy podczas zajęć usprawniali funkcje słuchowe, wzrokowe, pamięć oraz koncentrację uwagi; poprawili oraz podtrzymali umiejętność liczenia, czytania i pisanie; wypracowali umiejętności orientacji przestrzennej,
5. **Zajęcia informatyczne** – uczestnicy opanowali umiejętność posługiwania się Internetem; nauczyli się podstawowej obsługi programu Word, PowerPoint, Excel; przyswoili umiejętność posługiwania się pocztą elektroniczną,
6. **Zajęcia z ogrodnictwa** – uczestnicy nauczyli się posługiwania łopatą, grabiami; wypracowali umiejętność podlewania i sadzenia roślin.
7. **Rehabilitacja ruchowa** – uczestnicy podtrzymali sprawność fizyczną i zwiększyli aktywność; poznali aktywne formy spędzania czasu wolnego; nauczyli się współzawodnictwa poprzez udział w grach zespołowych,
8. **Zajęcia z psychologiem** – poprawił się stan psychiczny u uczestników zajęć; rozwinęła się ich osobowość; zmniejszyło się natężenie objawów choroby; zapobieganie nawrotom choroby psychicznej; zapewniono uczestnikom poczucie bezpieczeństwa oraz wsparcie,
9. **Aktywizacja zawodowa** – uczestnicy brali udział w projektach, takich jak: „Krok do samodzielności”, „Usamodzielnianie w sieci”, które realizowane były przed Fundację Aktywizacja, z którą współpracuje Środowiskowy Dom Samopomocy.

Zostały przeprowadzone treningi, które miały na celu pomóc uczestnikom zajęć w rozwijaniu samodzielności.

1. **Trening funkcjonowania w życiu codziennym** –uczestnicy wypracowali umiejętność prasowania oraz prania; nauczyli się odpowiedniego ubierania się do okoliczności i pory roku; zostało im przedstawione racjonalne wydawanie środków finansowych oraz systematyczne dokonywanie opłat,
2. **Trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów** – uczestnicy ukształtowali umiejętność nawiązywania i utrzymywania poprawnych kontaktów społecznych; opanowali umiejętność prowadzenia rozmowy oraz komunikowania się w grupie na zasadach partnerstwa, otwartości i wzajemności; ukształtowali zachowania asertywne i umiejętności rozwiązywania konfliktów,
3. **Trening umiejętności spędzania czasu wolnego** –została przedstawiona uczestnikom oferta kulturalna Międzychodu; rozwinęli oni swoje zainteresowania artystyczne poprzez udział w teatrze.

Środowiskowy Dom Samopomocy jest w stałym kontakcie z rodziną uczestników. Wprowadzono nawet zebrania z rodzicami oraz opiekunami uczestników, a także zorganizowano warsztaty dla rodziców prowadzone przez specjalistów.

Źródło: Dane z OPS w Międzychodzie

Istotnym problemem dla osób borykających się z niepełnosprawnością są restrykcyjne kryteria dochodowe, które decydują o tym, czy osoba niepełnosprawna otrzyma odpowiednią pomoc finansową i materialną, czy też nie. Należy bowiem pamiętać, że niepełnosprawność w rodzinie bardzo nadwyręża domowy budżet, a oferta publicznej i prywatnej służby zdrowia oraz innych podmiotów w zakresie terapii i rehabilitacji jest niewystarczająca. W związku z tym, osoby niepełnosprawne i ich rodziny są zmuszone korzystać z kosztownych usług świadczonych przez prywatne podmioty. Pogorszenie sytuacji finansowej wynika również z rezygnacji z pracy w celu opieki nad niepełnosprawną osobą. Nierzadko mają również miejsce problemy z powrotem na rynek pracy opiekuna osoby niepełnosprawnej i trudności w znalezieniu opieki nad taką osobą na czas pracy zawodowej.

Warto także podkreślić, że niepełnosprawność w rodzinie nie tylko wpływa na sytuację finansową, ale także na inne sfery życia rodziny. Częstymi problemami, które pojawiają się są: wyczerpanie, wypalenie, depresja, kryzysy małżeńskie (odchodzenie partnerów, z reguły mężczyzn od rodziny).

Samorząd Gminny robi co może, aby osoby niepełnosprawne nie czuły się wykluczone ze społeczeństwa gminnego. Zapewnia ciekawe, rozwijające ich umysł zajęcia oraz integruje z innymi osobami, które znajdują się w podobnej sytuacji zdrowotnej.

3.2.4. Problemy osób starszych

Starość to nieuchronny etap życia każdego człowieka, pomimo to pojęcie starości nie zostało jeszcze jednoznacznie zdefiniowane. Za podstawowe cechy starości uznaje się stopniowy wzrost zależności od otoczenia, demencja i szczególnie widoczne postępujące ograniczenie ruchowe. Główne problemy osób starszych to uczucie izolacji i braku przydatności w ukształtowanej hierarchii społecznej, a także samotność i w dużej mierze życie w ubóstwie. Rozpropagowany kult pięknego ciała i młodości prowadzi do spychania na margines osób starszych oraz wykluczenia z życia zawodowego i społecznego.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) za początek starości uznaje 60 rok życia. Wyróżnia trzy zasadnicze etapy starości:

- 60 – 75 rok życia – wiek podeszły (tzw. wczesna starość);
- 75 – 90 rok życia – wiek starczy (tzw. późna starość);
- 90 rok życia i powyżej – wiek sędziwy (tzw. długowieczność).

Z danych GUS wynika, że w roku 2017 na terenie Gminy Międzychód mieszkało 4 302 osób starszych, z czego większość – 56,02% stanowiły kobiety.

Tabela 20. Osoby starsze na terenie Gminy Międzychód w 2017 r.

Grupa wiekowa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
60-64 lata	1 372	671	701
65-69 lat	1 262	560	702
70-74 lata	735	331	404
75-79 lat	393	152	241
80-84 lata	319	107	212
Powyżej 85	266	71	195
Razem	4 302	1 892	2 410

Źródło: Dane GUS

WYKLUCZENIE CYFROWE

Pojęcie to dotyczy różnic między osobami mającymi regularny dostęp do technologii cyfrowych i informacyjnych oraz wykazujących umiejętności efektywnego poruszania się po tej sferze, a tymi, które takiego dostępu nie posiadają (lub nie umieją z niego korzystać).

Warto podkreślić, że korzystanie z Internetu jest mocno związane z wiekiem – im osoby starsze, tym rzadziej z niego korzystają. Bardzo dużą skalę tego zjawiska obserwuje się najczęściej w grupach społeczno – ekonomicznych takich jak: rolnicy, emeryci, renciści.

Nawiązując do wyżej wymienionych problemów, konieczne jest stymulowanie potrzeb i propagowanie rozwijania kompetencji korzystania z internetu. Co więcej, należy ukazywać

profity wynikające z tego działania, gdyż to mogłoby sprawić, że problem wykluczenia cyfrowego i odsetek ludzi niekorzystających z internetu zmniejszyłby się.

OSOBY STARSZE

Na terenie Gminy Międzychód funkcjonuje kilka klubów seniora, których celem jest socjalizacja najstarszych mieszkańców Gminy oraz przeciwdziałanie poczuciu osamotnienia.

Klub „Złoty Wiek”

Klub Seniora jest klubem dziennym, który jest otwarty od poniedziałku do piątku. Liczba seniorów czynnie uczęszczających do Klubu wynosi 149 osób. W styczniu 2017 r. klub obchodził 40-lecie swojej działalności.

Działania Klubu mają na celu łączenie poszczególnych grup wiekowych z terenu Gminy Międzychód. Seniorzy mają ciekawe zajęcia, które urozmaicają ich czas wolny oraz integrują ze społeczeństwem. Raz w miesiącu członkowie Klubu czytają bajki w przedszkolach oraz w państwowym żłobku. Uczestniczą w uroczystościach patriotycznych oraz kościelnych. Organizują zabawy tematyczne, wycieczki oraz kilkudniowe wyjazdy. Spotykają się również z osobami z terenu Gminy Międzychód, które są specjalistami w poszczególnych tematach, które akurat interesują seniorów.

Klub „Złoty Wiek” podejmuje współpracę z:

- Uniwersytetem III Wieku działającym na terenie Gminy Międzychód,
- Związkiem Harcerstwa Polskiego – Hufcem „Dęby”,
- Związkiem Podhalan,
- Związkiem Emerytów i Rencistów,
- Szkołami Podstawowymi nr 1 i nr 2,
- Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym.

Klub „Milienium” w Kamionnie

Klub działa na takich samych zasadach jak Klub „Złoty Wiek”. Seniorzy są aktywni społecznie, organizują spotkania, integrują się z innymi mieszkańcami Gminy.

Klub organizuje spotkania raz w miesiącu.

Klub „Wrzos”

Klub mieści się w innym rejonie Gminy. Jest alternatywą dla seniorek, które są mniej sprawne pod względem fizycznym.

Członkowie Klubu spotykają się raz w tygodniu.

Źródło: Dane z OPS w Międzychodzie

3.2.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

Rodzina to podstawowa jednostka społeczna, na której opiera się istnienie całego społeczeństwa. Jest powołana do rozwoju jednostkowego i najpełniej kształtuje życie człowieka. To najlepsze naturalne środowisko, w którym dziecko jest otoczone opieką oraz ma możliwość rozwijania swoich umiejętności i zaspokajania podstawowych potrzeb.

Właściwemu funkcjonowaniu rodziny może zagrażać bardzo dużo czynników, wśród których istotną rolę odgrywają dysfunkcje społeczne. Główne źródła dezorganizacji rodzin stanowią: przemoc, alkoholizm, narkomania, długotrwałe bezrobocie czy ubóstwo. Takie zjawiska są przyczyną problemów z brakiem integracji i rozwoju przestrzeni sąsiedzkiej. Jeżeli w rodzinie pojawiają się powyższe dysfunkcje, odpowiednie instytucje i służby zobligowane są do podjęcia na jej rzecz odpowiednich działań. Należy wspierać rodzinę, by przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie.

Zastosowane rozwiązania powinny polegać na kooperacji różnych podmiotów wsparcia społecznego, głównie po to, aby udzielona pomoc dawała jak największe prawdopodobieństwo dobrego rozwiązania problemów rodzin dysfunkcyjnych. Oprócz wsparcia finansowego powinno uwzględnić się również pomoc psychologów, pedagogów czy policji, po to, by walczyć z trudnościami i rozwijać umiejętności wychowawcze rodzin oraz budować więzi rodzinne.

W przypadkach bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych rodziny mogą liczyć na wsparcie ze strony OPS. W poniższej tabeli przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin i osób w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej w wyniku bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Tabela 21. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego na terenie Gminy Międzychód w latach 2012-2017

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Liczba rodzin	133	144	168	151	189	101
Liczba osób w rodzinach	489	491	576	504	593	284

Źródło: Dane OPS w Międzychodzie

Na przestrzeni lat 2012-2017 liczba rodzin, która objęta była pomocą z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wahała się, ale porównując lata 2012 i 2017 liczba ta zmniejszyła się o 24,06%. Jeśli chodzi o liczbę osób w rodzinach, to ona również ulegała wahaniom na przestrzeni analizowanych lat. Ostatecznie w 2017 roku była o 41,92% mniejsza niż w 2012 roku.

Tabela 22. Wsparcie kierowane ze względu na potrzebę ochrony macierzyństwa lub wielodzietności na terenie Gminy Międzyzichód w latach 2012-2017

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Liczba rodzin	52	54	50	40	44	50

Źródło: Dane OPS w Międzyzichodzie

Liczba rodzin, w których istniała potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności na terenie Gminy Międzyzichód wahała się, jednakże w porównaniu 2012 i 2017 roku liczba ta spadła o 3,85%.

Gmina Międzyzichód realizuje program pomocy rodzinie w oparciu o zapisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 697 z późn. zm.);

W 2016 roku wszedł w życie program Rodzina 500 plus, który powstał w celu udzielenia pomocy i wsparcia rodzicom w wychowywaniu dzieci. Wszelkie warunki i zasady Programu Rodzina 500 plus określono w ustawie z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowaniu dzieci. Wsparcie jest udzielane rodzinom, w których żyje co najmniej dwoje niepełnoletnich dzieci i na drugie i każde kolejne dziecko otrzymują 500 złotych. Jeżeli w rodzinie dochód nie przekracza 800 zł netto na osobę wsparcie otrzymuje rodzina także na pierwsze lub jedyne dziecko. Dla rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym kryterium dochodowe jest wyższe i wynosi 1 200 zł netto.

Źródło: <https://www.mpips.gov.pl/>

FUNDUSZ ALIMENTACYJNY ORAZ KARTA DUŻEJ RODZINY

Świadczenie z funduszu alimentacyjnego jest wypłacane na dziecko, jeśli jeden z rodziców dziecka nie płaci alimentów. Świadczenie wypłaca Gmina właściwa ze względu na zamieszkanie dziecka, do ukończenia przez nie 25 roku życia (powyżej 18 roku życia wypłata jest kontynuowana jeśli dziecko się uczy). Wysokość świadczenia uzależniona jest od wysokości zasądzonych alimentów, jednak nie może być wyższa niż 500 zł na dziecko.

Świadczenie z funduszu alimentacyjnego może otrzymać osoba, która spełnia kryterium dochodowe w wysokości 725 zł netto na osobę w rodzinie. Świadczenia nie będą przysługiwać w wypadku, gdy:

- Dziecko zostało umieszczone w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie lub w pieczy zastępczej,
- Dziecko zawarło związek małżeński.

Gmina w każdej chwili może wstrzymać wypłatę świadczenia z funduszu alimentacyjnego, mimo że jest ono przyznawane na określony okres czasu. Stanie się to, gdy:

- Osoba uprawniona odmówi udzielenia bądź nie udzieli w wyznaczonym terminie wyjaśnień co do okoliczności mających wpływ na prawo do świadczeń,
- Osoba uprawniona odmówi udzielenia organowi prowadzącemu postępowanie egzekucyjne informacji mających wpływ na skuteczność egzekucji lub udzieli informacji nieprawdziwych,
- Osoba uprawniona nie podejmuje świadczeń przez trzy kolejne miesiące kalendarzowe.

Karta Dużej Rodziny to system zniżek dla rodzin wielodzietnych. Jej posiadacze mają możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju. Karta przysługuje niezależnie od uzyskiwanych dochodów rodzinom z co najmniej trójką dzieci:

- w wieku do ukończenia 18 roku życia,
- w wieku do ukończenia 25 roku życia w przypadku, gdy dziecko uczy się w szkole lub szkole wyższej,
- bez ograniczeń wiekowych, w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Na terenie Gminy Międzychód Kartę Dużej Rodziny posiada 136 rodzin. Gmina wydała takich kart 687, w tym 251 osobom dorosłym, a 436 dzieciom.

ASYSTENT RODZINY

Asystent rodziny to osoba, która przez pewien czas wspiera rodzinę, aby w przyszłości samodzielnie potrafiła pokonywać trudności życiowe. Towarzyszy rodzinie we wprowadzeniu zmian w swoim myśleniu, zachowaniu oraz otoczeniu, koniecznych do tego, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i prawidłowemu rozwojowi dzieci.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzychodzie zatrudnia dwóch asystentów rodziny. Pracuje on z rodziną na podstawie wcześniej stworzonego planu pracy. Współpraca asystenta z daną rodziną zazwyczaj jest długofalowa (2-3 lata), aczkolwiek w przypadku braku współpracy rodziny w realizacji planu pracy możliwe jest podjęcie decyzji o wcześniejszym zakończeniu udzielania pomocy.

Zadaniami asystenta rodziny są:

- prowadzenie poradnictwa i edukacji dla rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej oraz udzielenia informacji na temat pomocy świadczonej przez właściwe instytucje rządowe, samorządowe i organizacje pozarządowe,

- udzielenie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, a dokładnie w znalezieniu pracy, podnoszeniu kwalifikacji zawodowych oraz zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny,
- sporządzenie planu pracy z rodziną we współpracy z zespołem interdyscyplinarnym,
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną,
- sporządzanie na wniosek Sądu opinii o rodzinie i jej członkach,
- współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, na podstawie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Od stycznia 2017 roku zgodnie z ustawą z 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin *Za życiem* kobieta w ciąży i jej rodzina, w której przyjdzie albo przyszło na świat ciężko chore dziecko; kobiety, które otrzymały informacje o tym, że ich dziecko może umrzeć w trakcie ciąży lub porodu; kobiety, których dziecko zmarło bezpośrednio po porodzie na skutek wad wrodzonych, a także kobiety, które po porodzie nie oddadzą dzieci do domu dziecka, mają prawo do skorzystania ze wsparcia asystenta rodziny.

Zgodnie z przepisami rodzina jest uprawniona do porad w zakresie:

- przezwyciężenia trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka,
- wsparcia psychologicznego,
- pomocy prawnej, w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych,
- dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej.

W 2016 roku na terenie Gminy Międzychód 16 rodzin było objętych pomocą asystenta rodziny, natomiast w 2017 takich rodzin było już 25.

Źródło: Dane z OPS w Międzychodzie

3.2.6. Uzależnienia

Uzależnienie to odczuwalny przez osobę przymus zażywania określonych środków, które mogą powodować skutki niebezpieczne dla zdrowia lub życia.

Przyczyny uzależnień mogą być:

- psychospołeczne – zaburzone oddziaływanie środowiska rodzinnego i szkolno-wychowawczego, czego przyczyną są różnorodne niepowodzenia w życiu (w sferze zawodowej lub osobistej), co w konsekwencji może doprowadzić do wycofania się jednostki w świat iluzji,

- biopsychiczne – zaburzenia emocjonalne i związana z nimi podatność na uzależnienia, zaburzony rozwój osobowości, nadpobudliwość psychiczna,
- kulturowe – potrzeba odniesienia sukcesu, zbyt mała ilość rozrywek, brak atrakcyjnych zajęć, brak celów i perspektyw, ogólna dostępność środków odurzających, sprzeciw wobec obowiązujących i społecznie akceptowanych systemów norm i wartości.

Najczęściej występującymi uzależnieniami jest alkoholizm i narkomania. Nadużywanie alkoholu, czy sięganie po narkotyki jest bardzo poważnym problemem społecznym, który prowadzi do wzrostu przemocy w rodzinie i przestępczości. Efektem tego może być także izolacja społeczna i problemy finansowe. Niestety te uzależnienia zbierają swoje żniwo wśród młodzieży i dzieci, które zafascynowane panującą modą sięgają po używki. Przeciwdziałanie więc temu zjawisku musi opierać się na współpracy wielu instytucji.

Tabela 23. Liczba beneficjentów korzystających z pomocy OPS w Międzychodzie z powodu uzależnień od alkoholu i narkotyków

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Alkoholizm						
Liczba rodzin	80	86	87	91	83	65
Liczba osób w tych rodzinach	180	174	163	167	149	87
Narkomania						
Liczba rodzin	0	2	7	8	11	4
Liczba osób w tych rodzinach	0	3	17	18	22	4

Źródło: Dane OPS w Międzychodzie

Liczba rodzin dotkniętych alkoholizmem zmniejszyła się w 2017 r. w porównaniu do 2012 o 18,75%, liczba osób w tych rodzinach także zmniejszyła się, tj. o ok. 51,67%. Jeśli chodzi o narkomanię, to zarówno liczba rodzin, jak i liczba osób w tych rodzinach zwiększyły się, a najwięcej osób objętych pomocą było w latach 2014-2016.

Oprócz najczęściej spotykanych uzależnień, czyli alkoholu i narkotyków, można spotkać się także z innymi, którymi są:

- uzależnienie od dopalaczy, które wykazują działania psychoaktywne, a co za tym idzie, wywołują w organizmie stan odurzenia, euforii oraz bardzo często spotykane halucynacje. Niestety dostęp do tej substancji jest prosty inawet można je zakupić przez internet. Do negatywnych skutków stosowania dopalaczy należą: bóle głowy, bóle w klatce piersiowej, zaburzenia rytmu serca, bezsenność, problemy z koncentracją, stany lękowe, które w konsekwencji mogą zakończyć się samobójstwem. Leczenie tego uzależnienia wiąże się z ukończeniem programu

terapeutycznego i abstynencja, co więcej osoba chora powinna uczestniczyć w tzw. grupach wsparcia.

- uzależnienie od komputera i gier komputerowych, podczas którego osoby (zwłaszcza dzieci i młodzież) wykazują ciągłą potrzebę używania komputera, zwłaszcza do grania w wszelkiego rodzaju gry komputerowe. Bardzo poważnym skutkiem tego jest często nieodróżnianie świata rzeczywistego od fikcji. W ich życiu można również dostrzec problemy społeczne, somatyczne czy psychologiczne, czyli m.in. bardzo widoczne zaniedbywanie obowiązków szkolnych i domowych, zanik więzi rodzinnych czy osłabiona siła wrażliwości moralnej.
- uzależnienie od hazardu, jego znakiem rozpoznawalnym jest nadmierne i regularne uprawianie gier hazardowych. Sytuacja ta prowadzi do zaniedbywania życia społecznego i rodzinnego, a także izolacja osoby, która cierpi na tę przypadłość. Gracz czuje konieczność, by zaspokoić swoją potrzebę w trybie natychmiastowym co prowadzi do aktów przemocy i przestępstw, których przyczyną jest wewnętrzny przymus zdobycia środków do gry.

Gmina Międzychód posiada Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W obecnej chwili na rok 2018 na terenie Międzychodu obowiązuje przyjęty Uchwałą Nr LII/491/2017 Rady Miejskiej Międzychodu z dnia 19 grudnia 2017 roku Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2018. Główne cele tego Programu to:

- wspieranie rozwoju programów i działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży,
- upowszechnianie metod edukacji publicznej podnoszących wiedzę o szkodliwości nadużywania alkoholu oraz możliwościach uzyskania wsparcia,
- organizowanie warunków pierwszego kontaktu dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- wzmacnianie kompetencji zawodowych realizatorów gminnego programu,
- wspieranie działań zapewniających utrzymanie abstynencji oraz działań związanych z reintegracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu,
- wspieranie i udzielanie pomocy instytucjom i organizacjom prowadzącym działalność profilaktyczną poprzez organizowanie różnorodnych form pracy edukacyjnej, opiekuńczo-wychowawczej, aktywizującej, w szczególności wśród dzieci i młodzieży oraz w rodzinach,
- podejmowanie działań kontrolnych i interwencyjnych w stosunku do podmiotów prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych,
- opracowanie diagnozy problemów alkoholowych,

- wspieranie alternatywnych metod spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież.

Rada Miejska Międzychodu, by zniwelować do minimum zjawiska patologii społecznej i przemocy w rodzinie spowodowanych nadmiernym spożyciem alkoholu, wyznaczyła kierunki działania na 2018 rok, wśród nich znajdują się m.in. kontynuacja działalności Ośrodka Rozwiązywania Problemów Uzależnień w Międzychodzie oraz Punktu Konsultacyjnego dla Osób i Rodzin z Problemem Alkoholowym, współpraca z placówkami leczenia odwykowego, działalność informacyjno-edukacyjna, wspieranie działalności środowisk wzajemnej pomocy, wspieranie i organizacja obozów terapeutycznych dla osób uzależnionych od alkoholu oraz ich rodzin.

Źródło: Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2018

3.2.7. Bezdomność

Osoba bezdomna to jednostka niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a również osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

W latach 2012-2017 liczba dotkniętych problemem bezdomności korzystających z pomocy OPS na terenie Gminy Międzychód ulegała wahaniom, przy czym ostatecznie na przestrzeni analizowanych lat zmalała w 2017 roku o 33,33% w porównaniu z rokiem 2012.

Osoby bezdomne na terenie Gminy Międzychód są objęte opieką Ośrodka Pomocy Społecznej w porozumieniu ze Strażą Miejską i Policją.

Tabela 24. Liczba osób bezdomnych w Gminie Międzychód

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Liczba osób bezdomnych, w tym:	21	25	30	25	26	14
- kobiety	1	2	1	1	0	0
- mężczyźni	20	23	29	24	26	14

Źródło: Dane OPS w Międzychodzie

3.2.8. Przemoc w rodzinie

Przemocą w rodzinie można określić zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie lub skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste, powodując cierpienie i szkody. Najczęstszymi przyczynami przemocy są: destrukcja podstawowych funkcji rodziny i konflikty rodzinne. Ponadto zjawiskiem często towarzyszącym przemocy w rodzinie jest alkoholizm i narkomania. Ofiarami są zazwyczaj kobiety, dzieci, osoby starsze, rzadziej mężczyźni. Wyróżniamy następujące podstawowe formy przemocy:

- fizyczna – zaliczamy do niej zachowania agresywne, o różnym stopniu nasilenia, odnoszące się do ciała, np. wymierzanie policzków, kopanie itp.,
- seksualna – zmuszanie do określonych zachowań i kontaktów seksualnych (gwałt)
- psychiczna – słowne lub niewerbalne groźby użycia przemocy wobec osoby, ten rodzaj przemocy przejawia się m.in. w zastraszaniu, poniżaniu itp.,
- ekonomiczna – celowe niszczenie czyjejś własności, pozbawianie jej środków do życia czy też stwarzanie warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby, np.: niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, przeglądanie dokumentów, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek „na wspólne konto”, itp.

Z naukowego punktu widzenia istnieją dwa rodzaje przemocy:

- przemoc gorąca – charakteryzuje się agresją fizyczną i słowną, związana jest z odreagowywaniem emocji na osobach najbliższych oprawcy;
- przemoc chłodna – pozbawiona gwałtownych wybuchów, emocji, przypomina najczęściej realizację z góry zaplanowanego scenariusza, często stosowana w imię „wyższych celów” np. konsekwentnego wychowywania dziecka.

Źródło: <http://www.niebieskalinia.info/>; <https://www.ms.gov.pl/>

Poniższa tabela przedstawia dane charakteryzujące zjawisko przemocy domowej na terenie Gminy Międzychód.

Tabela 25. Liczba ofiar i sprawców przemocy w rodzinie na terenie Gminy Międzychód

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Liczba ofiar przemocy domowej, w tym:	27	85	77	22	26	31
- kobiety	21	43	37	13	20	25
- mężczyźni	0	5	14	4	3	1
- dzieci	4	37	26	5	3	5
Liczba sprawców przemocy domowej, w tym:	25	44	48	14	22	30
- kobiety	10	4	5	3	0	4
- mężczyźni	13	40	43	11	22	26
- dzieci	2	0	0	0	0	0
Liczba interwencji domowych, w tym:	-	218	259	236	248	302
- dotyczących przemocy w rodzinie	23	44	47	14	22	28
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart	23	44	47	14	22	28

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Międzychodzie

Analizując powyższe dane na przestrzeni lat 2012 - 2017 liczba ofiar przemocy domowej wahała się, przy czym ostatecznie wzrosła o 4 osoby w 2017 roku w porównaniu z rokiem 2012. Najliczniejszą grupę ofiar przemocy domowej stanowiły kobiety, a najliczniejszą grupą sprawców przemocy byli mężczyźni.

Na terenie Gminy Międzychód obowiązuje również Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Międzychód na lata 2015-2020, który został przyjęty przez Radę Miejską w Międzychodzie. Głównym jego założeniem jest zapobieganie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie efektywności pomocy dla rodzin i osób, w których jest obecny ten problem. Cele szczegółowe to:

- zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Międzychód,
- zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Na terenie Gminy Międzychód działa Zespół Interdyscyplinarny. Tworzą go specjaliści podejmujący działania w celu pomocy osobom, które spotkały się z przemocą w rodzinie. Utworzona została procedura Niebieskiej Karty, która obejmuje czynności podejmowane i realizowane w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

Zjawisko przemocy w rodzinie jest problemem występującym znacznie częściej niż wskazują na to oficjalne statystyki. Niejednokrotnie doświadczenie przemocy, którą stosują bliskie osoby oddziałuje na mechanizmy psychologiczne, które to powodują, że osoby dotknięte przemocą usprawiedliwiają sprawców. Wynika z tego, że przyjęte statystyki niestety nie oddają rzeczywistej skali problemu. Przemoc w rodzinie bardzo często nazywa się problemem tzw. czterech ścian, ponadto jest procesem chronicznym i najczęściej bagatelizowanym przez osoby, które dotyka.

3.2.9. Przestępczość

Policja jest organem ścigania, który stoi na straży porządku i bezpieczeństwa. Jest to uzbrojona oraz umundurowana formacja służąca obywatelom, podlegająca ministrowi właściwemu ds. wewnętrznych. Jej głównym celem jest ochrona zdrowia i życia mieszkańców państwa. Również władze gmin i miast są zobowiązane zapewniać obywatelom bezpieczeństwo.

Tabela 26. Przestępczość na terenie Gminy Międzyzchód w latach 2012-2017

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Liczba przestępstw, w tym:	100	106	145	72	69	59
- kradzież rzeczy obcej	47	71	93	30	41	33
- kradzież z włamaniem	39	24	36	35	21	19
- rozboje	4	3	3	2	0	2
- bójki i pobicia	3	3	4	3	1	1
- uszczerbek na zdrowiu	7	5	9	2	6	4

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Międzyzchodzie

Analizując powyższe dane należy stwierdzić, iż na przestrzeni lat 2012 – 2017 liczba przestępstw ulegała zmianom. W stosunku do 2012 w 2017 roku ilość popełnionych przestępstw na terenie Gminy Międzyzchód spadła o 41%.

Ze świadczeń OPS w Międzyzchodzie korzystają również osoby z problemami z przystosowaniem się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.

Tabela 27. Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego w latach 2012-2017

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Liczba rodzin	15	11	9	9	11	12
Liczba osób	30	17	16	14	17	20

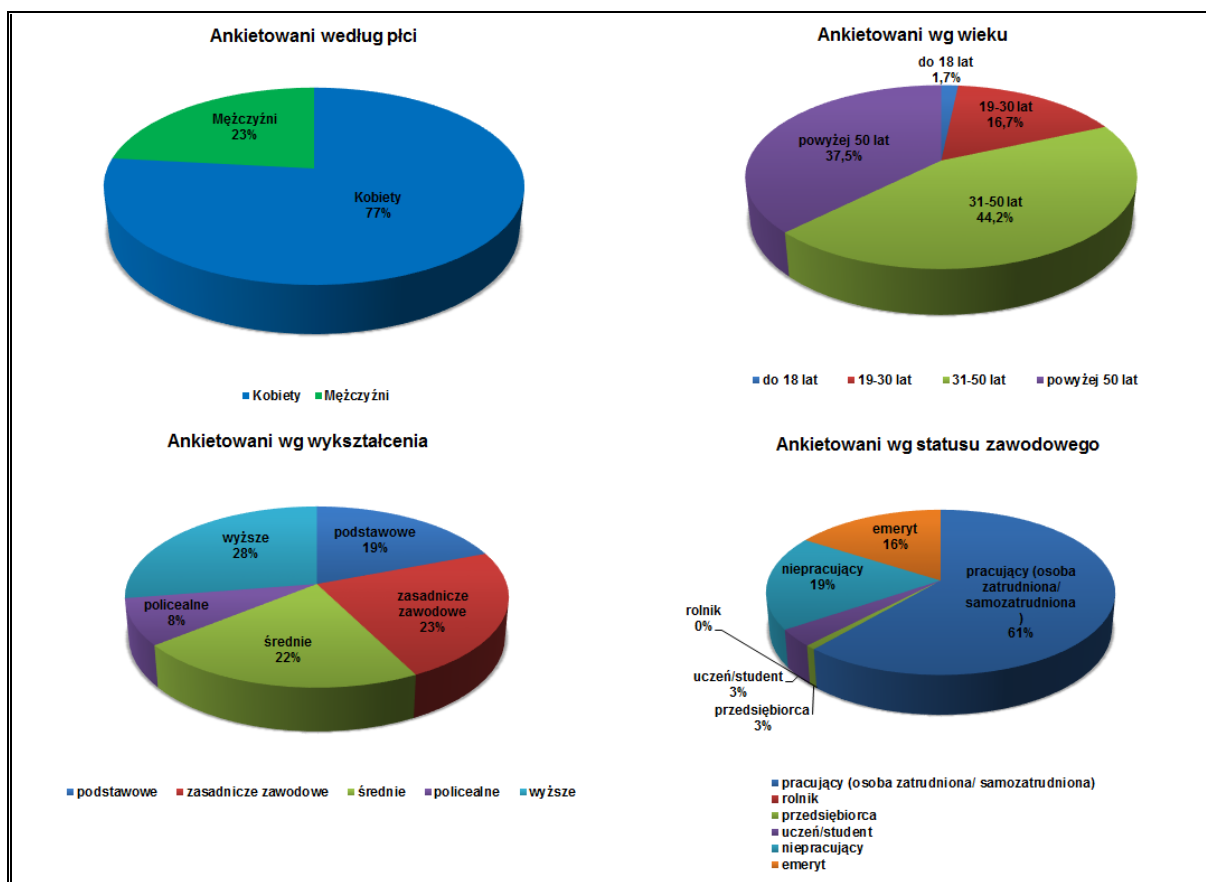
Źródło: Dane OPS w Międzyzchodzie

Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w zakresie trudności przystosowania się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego na terenie Gminy Międzyzchód w 2017 roku, w porównaniu do 2012 roku zmalała o 33,33%.

3.3. Wyniki badania ankietowego

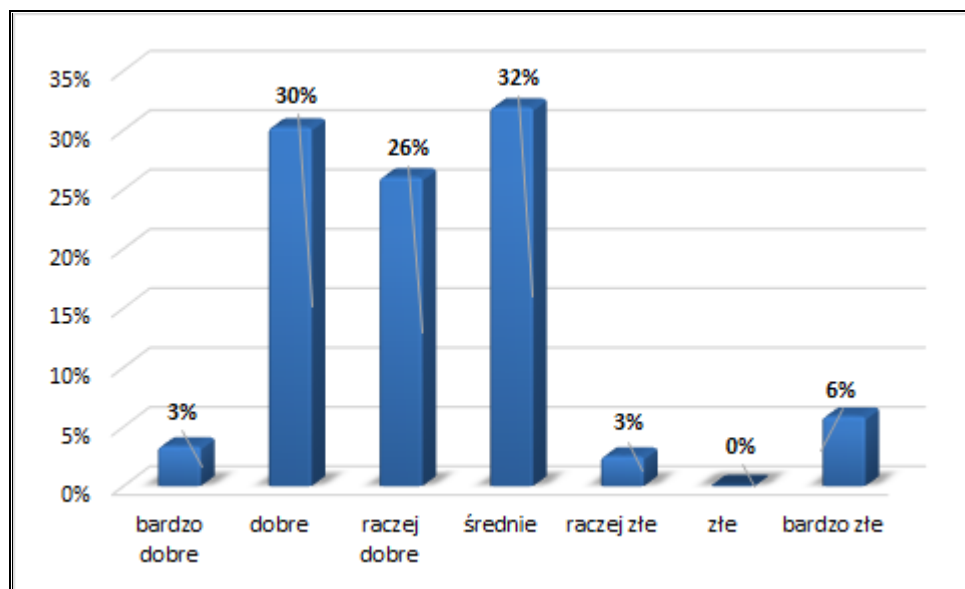
W ramach opracowania *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Międzyzchódna lata 2018-2022*, wśród mieszkańców Gminy przeprowadzono ankietę mającą na celu rozpoznanie najczęściej występujących według ich opinii problemów społecznych oraz działań, jakie należy wykonać, by je rozwiązać.

W skład ankiety wchodziło 12 pytań zamkniętych oraz jedno pytanie otwarte. Ankietowanych poproszono o wyrażenie swojej opinii na temat sytuacji społecznej mieszkańców Gminy. Pytania dotyczyły następujących obszarów: dostępu do służby zdrowia, ubóstwa, niepełnosprawności, osób starszych, bezpieczeństwa oraz uzależnień. Formularz ankiety dostępny był w siedzibie Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyzchodzie. W ramach badania uzyskano odpowiedzi od 120 osób. Charakterystykę ankietowanych oraz wyniki ukazano poniżej.



Źródło: Opracowane na podstawie ankiet OPS w Międzychodzie

Jak oceniają Państwo aktualne warunki życia mieszkańców Gminy?

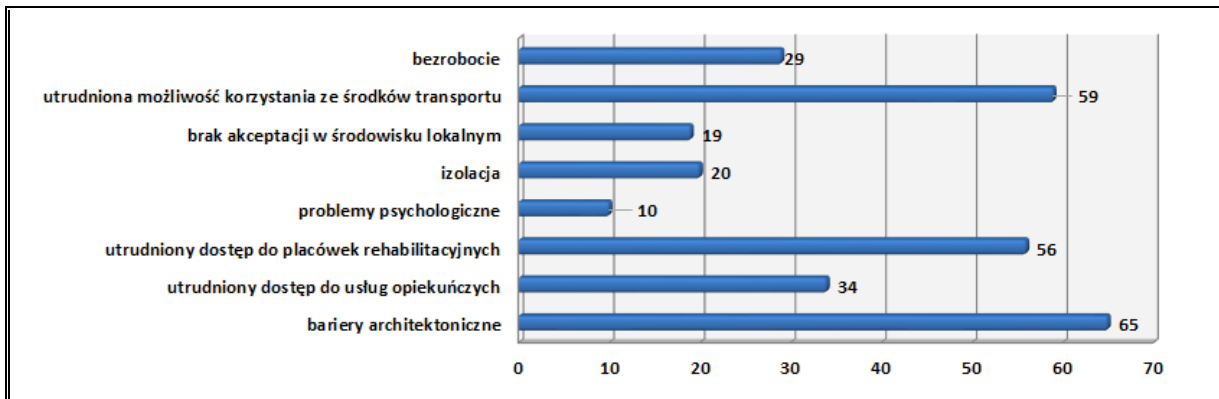


Źródło: Opracowane na podstawie ankiet OPS w Międzychodzie

Największa liczba ankietowanych mieszkańców Gminy Międzychód aktualne warunki życia ocenili jako „średnie”, „dobre” lub „raczej dobre”, a jedynie 3% mieszkańców uważa, że warunki są bardzo dobre. Jednakże, pojawiały się również odpowiedzi dotyczące złych

warunków życia na obszarze (6% ankietowanych odpowiedziało, że warunki życia są bardzo złe, a 3%, że są raczej złe).

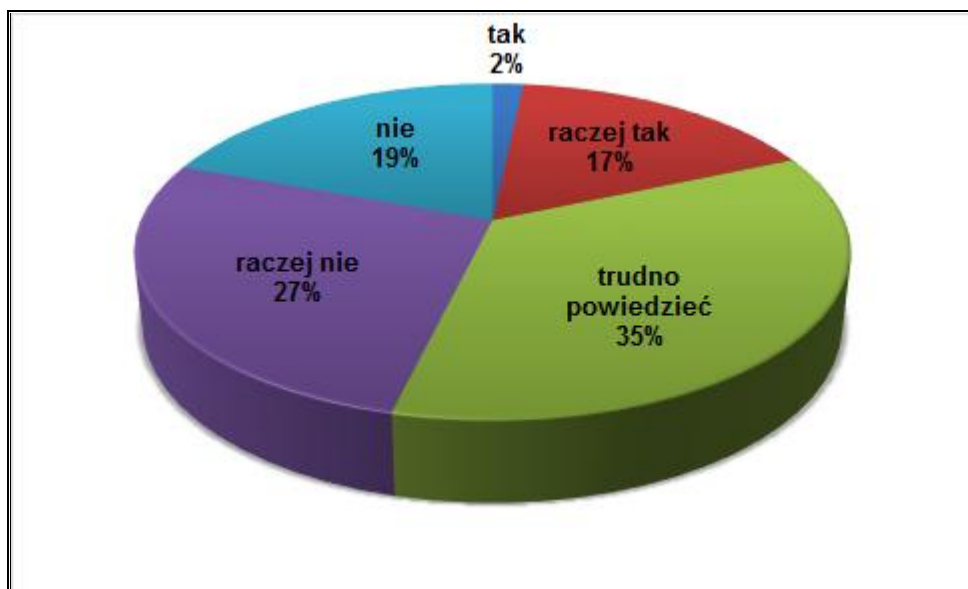
Z jakimi problemami społecznymi spotykają się osoby niepełnosprawne?



Źródło: Opracowane na podstawie ankiet OPS w Międzychódzie

Najczęstsze problemy, z którymi według ankietowanych spotykają się niepełnosprawni, to: bariery architektoniczne oraz utrudniona możliwość korzystania ze środków transportu. Wiele mieszkańców wskazało także utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych i opiekuńczych oraz bezrobocie. Radziej wskazywane były brak akceptacji w środowisku lokalnym, izolacja oraz problemy psychologiczne.

Czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych (np. dostęp do placówek rehabilitacyjnych) jest wystarczająca?

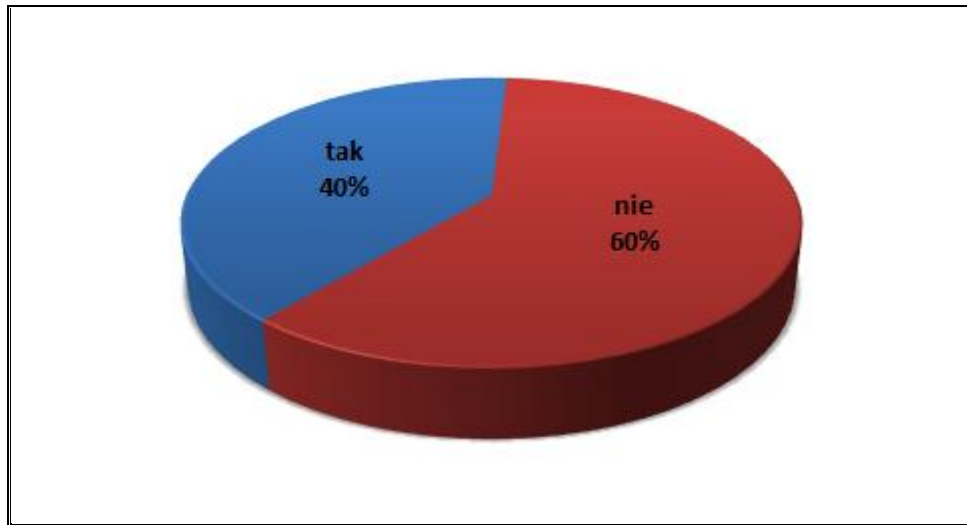


Źródło: Opracowane na podstawie ankiet OPS w Międzychódzie

Na pytanie o ofertę pomocy dla osób niepełnosprawnych mieszkańcy odpowiadali w większości „trudno powiedzieć” bądź „raczej nie”. Bardzo istotna jest eliminacja barier, które utrudniają egzystencję osób niepełnosprawnych. Warunkiem, który umożliwi

poprawę funkcjonowania tej grupy społecznej, jest także bardziej przystępna oferta środków transportu. Równie istotnym elementem jest pomoc polegająca na wspieraniu i włączaniu w życie społeczne i zawodowe osób, których dotyczy ten problem.

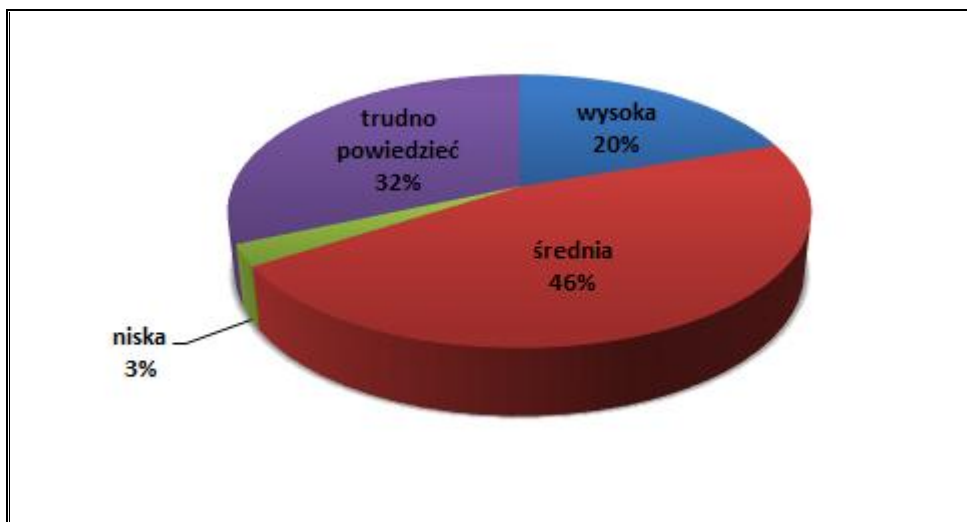
Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie Gminy jest wystarczający?



Źródło: Opracowane na podstawie ankiet OPS w Międzychodzie

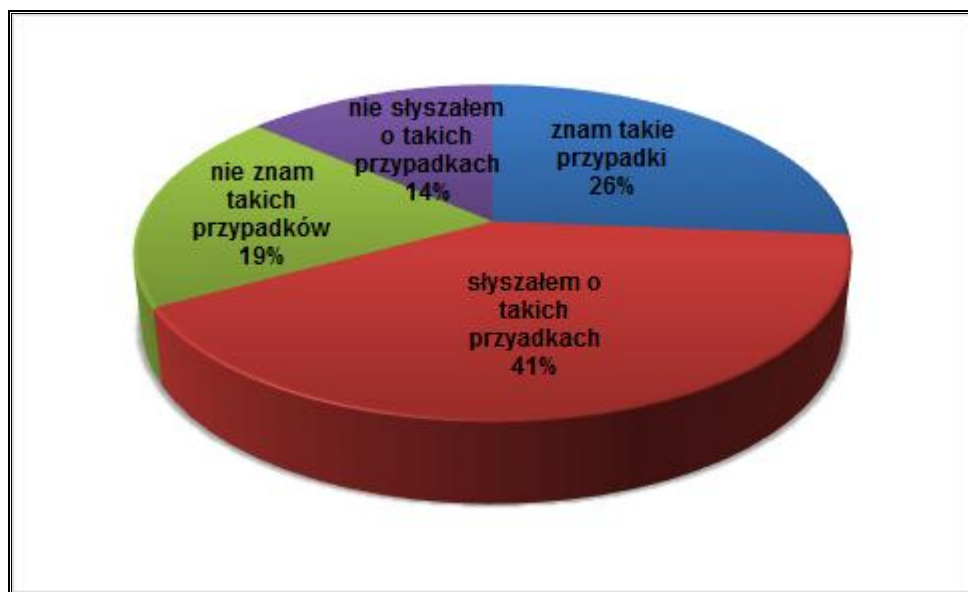
60% badanych odpowiedziało, że dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie Gminy nie jest wystarczający, wskazując przy tym przede wszystkim problemy z brakiem lekarzy specjalistów oraz usług rehabilitacyjnych. Tylko 40% respondentów odpowiedziało, że jest ona wystarczająca.

Jaka jest skala problemów uzależnień na terenie Gminy?



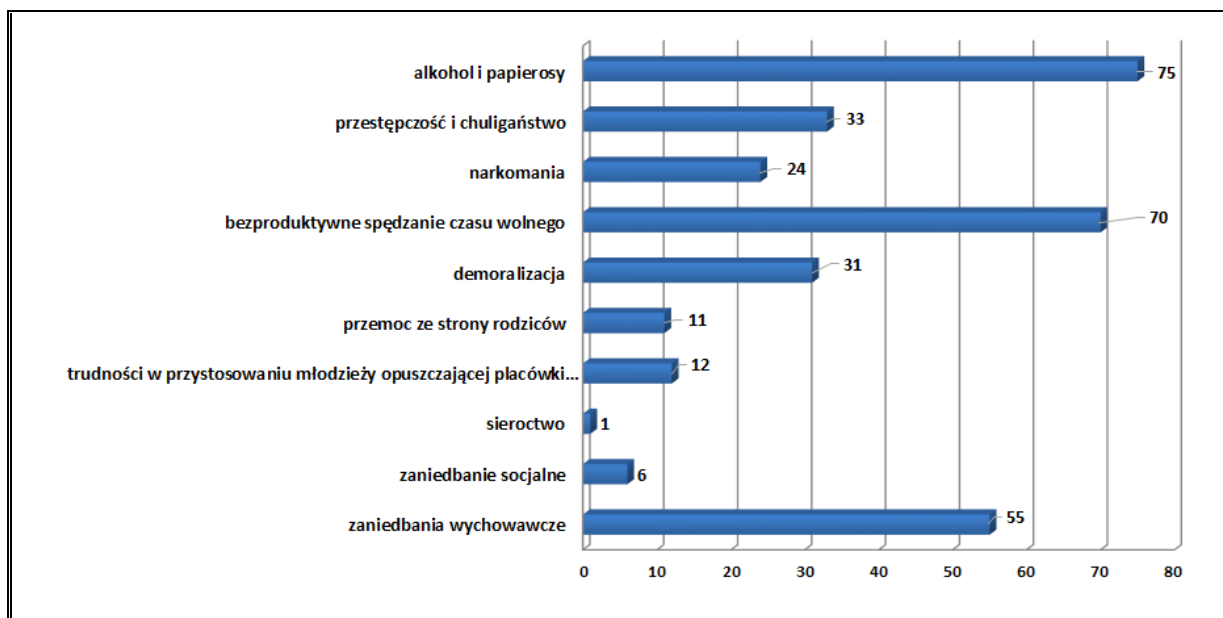
Źródło: Opracowane na podstawie ankiet OPS w Międzychodzie

Według mieszkańców skala problemów uzależnień w Gminie Międzychód jest „średnia”, tę odpowiedź wskazało 46% ankietowanych, czyli niemal połowa. Tylko 3% wszystkich ankietowanych wskazało, że problemy z uzależnieniami utrzymują się na niskim poziomie.

Czy na terenie Gminy występuje zjawisko przemocy domowej?

Źródło: Opracowane na podstawie danych z OPS w Międzyzdrojach

Zjawisko przemocy domowej występuje na terenie Gminy Międzyzdroje. Łącznie niemal 67% ankietowanych wskazało, że słyszała o takich przypadkach bądź osobiście zna tego typu przypadki.

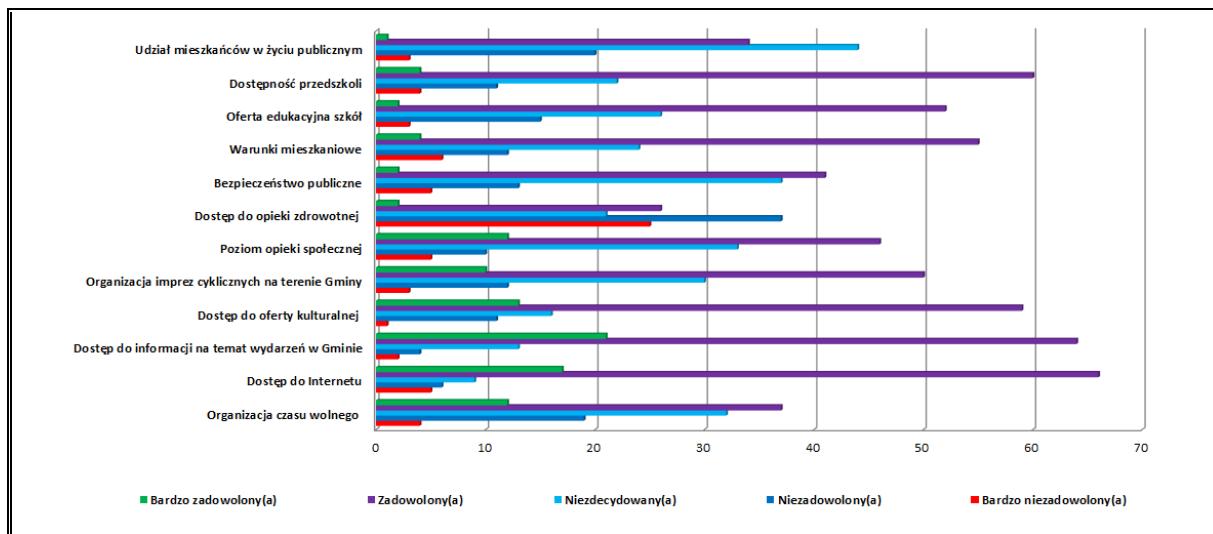
Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzegacie Państwo najczęściej?

Źródło: Opracowane na podstawie danych z OPS w Międzyzdrojach

Problemami występującymi u młodzieży, którą najczęściej wskazują mieszkańcy Międzyzdrojów, jest spożywanie alkoholu i palenie papierosów, bezyproduktywne spędzanie czasu wolnego oraz zaniedbania wychowawcze. Bez wątpienia problemy, które dotyczą

dzieci i młodzież oddziałują na nich i konsekwencje tego są odczuwalne w życiu dorosłym, więc niebagatelne jest przeciwdziałanie występowaniu wyżej wymienionych zjawisk.

W jakim stopniu jest Pan(i) zadowolony z następujących warunków życia w Gminie?



Źródło: Opracowane na podstawie ankiet z OPS w Międzychodzie

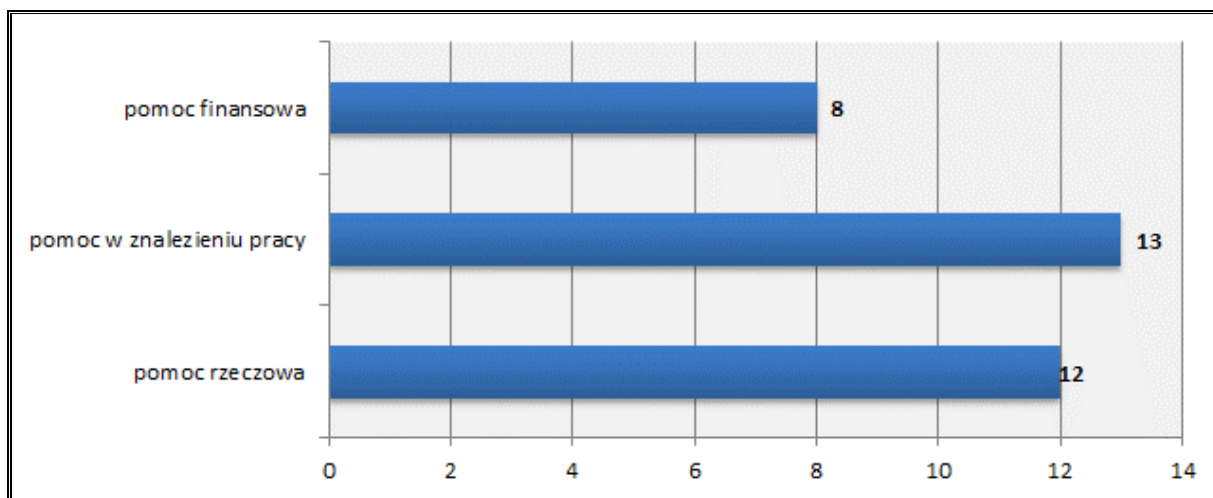
Kolejne pytanie, na które respondenci udzielali odpowiedzi, dotyczyło oceny jakości życia na terenie Gminy dla indywidualnych obszarów i infrastruktury. Największe zadowolenie powoduje dostęp do internetu, do wydarzeń w Gminie oraz dostępność do przedszkoli. Największe niezadowolenie z kolei występuje w zakresie dostępu do opieki zdrowotnej, warunków mieszkaniowych, bezpieczeństwa publicznego i poziomu opieki społecznej.

Co Państwa zdaniem należy zrobić, aby przeciwdziałać negatywnym zjawiskom na terenie Gminy?

Ankietowani zostali poproszeni o wskazanie działań w zakresie:

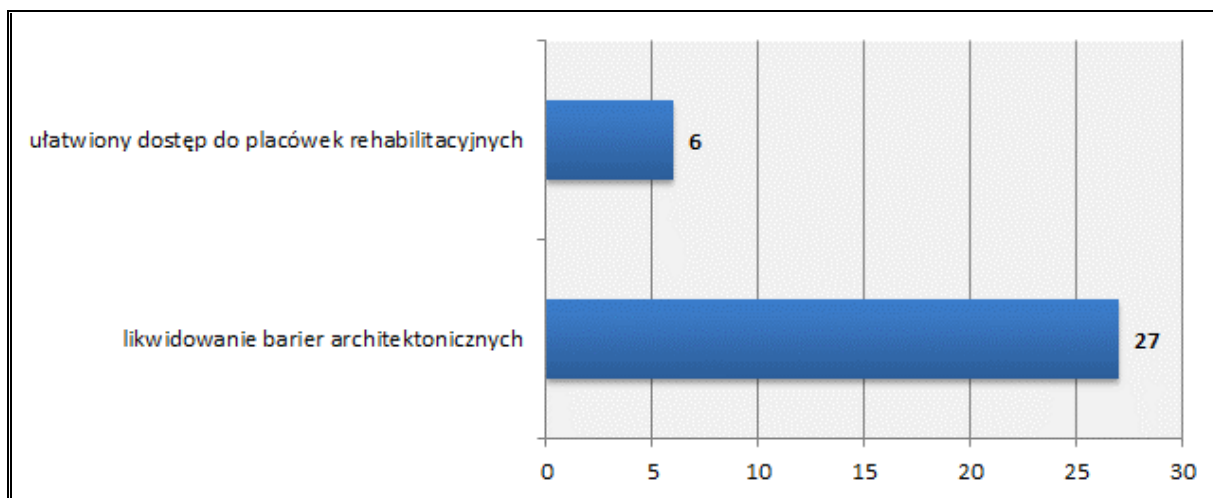
- A. wsparcia ubogich
- B. poprawy sytuacji niepełnosprawnych
- C. poprawy dostępu do służby zdrowia
- D. na rzecz osób starszych
- E. bezpieczeństwa
- F. inne

Działania w zakresie wspierania ubogich



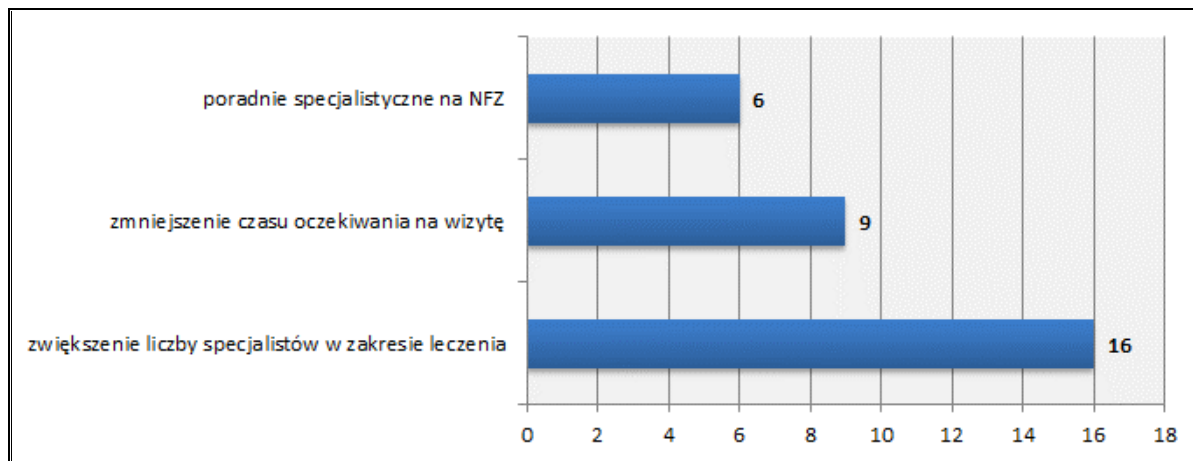
Źródło: Opracowane na podstawie ankiet z OPS w Międzychodzie

Działania w zakresie poprawy sytuacji niepełnosprawnych



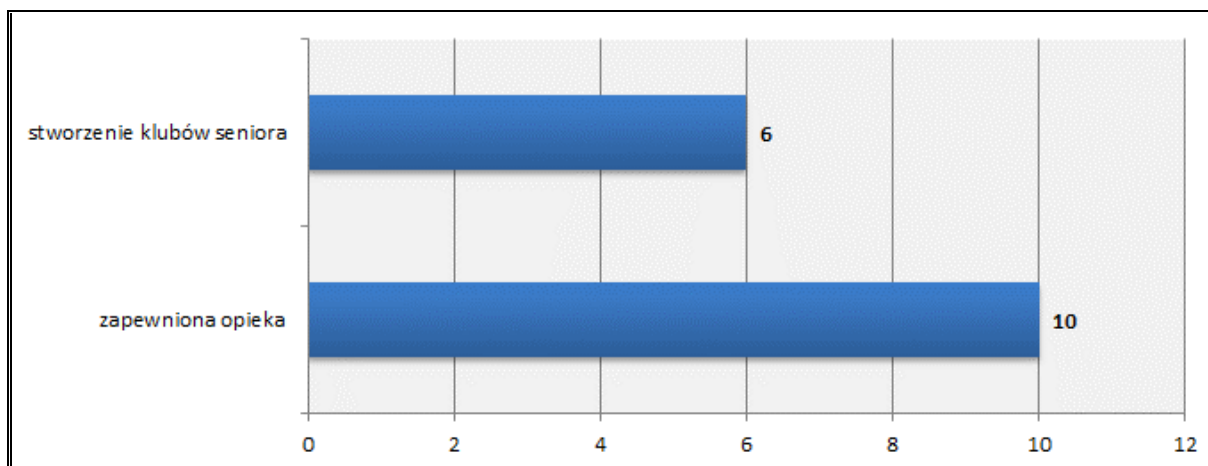
Źródło: Opracowane na podstawie ankiet z OPS w Międzychodzie

Działania w zakresie poprawy dostępu do służby zdrowia



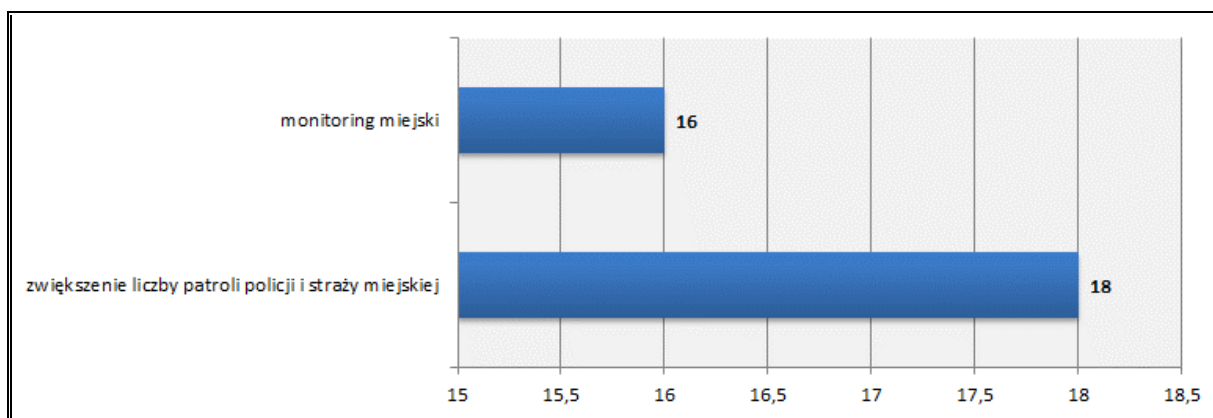
Źródło: Opracowane na podstawie ankiet z OPS w Międzyzłodzie

Działania na rzecz osób starszych



Źródło: Opracowane na podstawie ankiet z OPS w Międzyzłodzie

Działania w zakresie bezpieczeństwa



Źródło: Opracowane na podstawie ankiet z OPS w Międzyzłodzie

Podsumowując wyniki badania ankietowego, dostrzega się, że mimo dość pozytywnej oceny warunków życia, mieszkańcy Gminy Międzyzłod wyeksponowali wiele problemów, które można zauważyć w społeczeństwie. Do głównych potrzeb zaliczyli oni zwiększenie liczby patroli policyjnych i straży miejskiej, zapewnienie opieki seniorom, zwiększenie liczby specjalistów z zakresu leczenia, zniesienie barier architektonicznych oraz pomoc w znalezieniu pracy.

3.4. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z najczęściej stosowanych i najprostszych technik analitycznych. Skrót SWOT pochodzi od czterech angielskich słów: **S**trengths (silne strony), **W**eaknesses (słabe strony), **O**pportunities (szanse), **T**hreats (zagrożenia).

Powyższe pojęcia należy rozumieć następująco:

- **SZANSE** – zewnętrzne zjawiska i tendencje, które mają miejsce w otoczeniu, a odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiać występujące niekorzystne zjawiska.
- **ZAGROŻENIA** – wszystkie zewnętrzne zjawiska uznawane jako bariery dla rozwoju Gminy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi być przy planowaniu podejmowanych działań.
- **MOCNE STRONY** – zalety wynikające z uwarunkowań wewnętrznych Gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają je spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę, jak i być zasługą lokalnej społeczności.
- **SŁABE STRONY** – stanowią konsekwencję ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całego Gminy, jak i jego części.

Prawidłowa diagnoza poszczególnych okoliczności pozwoli na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT. Celem tym jest:

- unikanie zagrożeń,
- wykorzystywanie szans,
- wzmacnianie słabych stron,
- opieranie się na mocnych stronach.

Poniżej przedstawiono dwie tabele analizy SWOT. W jednej prezentowane są mocne i słabe strony Gminy Międzychód, w drugiej zaś szanse i zagrożenia. Z uwagi na zagadnienie przygotowywanego dokumentu z zakresu polityki społecznej zagadnienia ujęte w tabelach zredukowano do kwestii mających wpływ na politykę społeczną.

Tabela 28. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- funkcjonowanie OPS, który umożliwia osobom i rodzinom pokonywanie trudnych sytuacji życiowych, wsparcie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb; - prawidłowo zorganizowany system pomocy społecznej oraz wykwalifikowana kadra świadcząca usługi społeczne; - dostęp do placówek oświaty; - bogata oferta kulturalna; - spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej z tytułu bezrobocia lub ubóstwa; - wspieranie osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków; - spadek liczby osób nieposiadających pracy; - kooperacja z Powiatowym Urzędem Pracy; - pomoc dla osób niepełnosprawnych.	- rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym; - przewaga liczby wymeldowań z terenu Gminy nad zameldowaniami; - występowanie barier architektonicznych utrudniających osobom niepełnosprawnym dostęp do podstawowych dóbr i usług; - występowanie zjawiska osamotnienia wśród osób starszych; - wysoki udział osób w wieku 26-50 lat wśród bezrobotnych; - coraz częściej pojawiające się uzależnienia od alkoholu i narkotyków.
SZANSE	ZAGROŻENIA
- utrzymanie się pozytywnych tendencji dotyczących podnoszenia poziomu wykształcenia wśród mieszkańców; - dotacje ze środków zewnętrznych; - rozwijający się wachlarz instrumentów prawnych w zakresie pomocy społecznej oraz prospołeczna polityka państwa; - wzrost jakości usług w zakresie pomocy społecznej, które są świadczone przez ośrodki pomocy społecznej; - efekty realizowanych w skali krajowej, wojewódzkiej i powiatowej programów w zakresie polityki społecznej oraz koordynacja tych działań.	- starzenie się społeczeństwa; - migracja społeczeństwa do większych miast; - bierność osób objętych pomocą społeczną i nasilanie się postaw roszczeniowych; - konkurencja pomiędzy gminami w zabieganiu o środki pomocowe oraz lokalizacje inwestycji - wykluczenie społeczne osób niepełnosprawnych w przypadku braku objęcia ich działaniami w tej kwestii

Źródło: Opracowanie własne

4. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Prognoza obejmuje informacje o zasobach, potrzebach, problemach danej społeczności lokalnej, które:

- są wynikiem analizy danych opisujących stan społeczności lokalnej w ostatnich latach,
- biorą pod uwagę tendencje rozwojowe właściwe dla danego kraju, regionu oraz owej społeczności,
- dotyczą okresu, w którym będzie realizowana Strategia, czyli lata 2018-2022.

4.1. Prognoza demograficzna

PROGNOZA PRZYROSTU NATURALNEGO

Na podstawie *Prognozy dla Gminy Międzychód* opracowanej przez GUS prognozuje się, że w latach 2018-2022 liczba urodzeń żywych przyjmie trend malejący. W analizowanych latach będzie występował dodatni, aczkolwiek zmniejszający się przyrost naturalny.

Tabela 29. Prognoza przyrostu naturalnego dla Gminy Międzychód do 2022 roku

Lata	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2018	198	173	25
2019	197	174	23
2020	193	175	18
2021	190	178	12
2022	186	175	11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

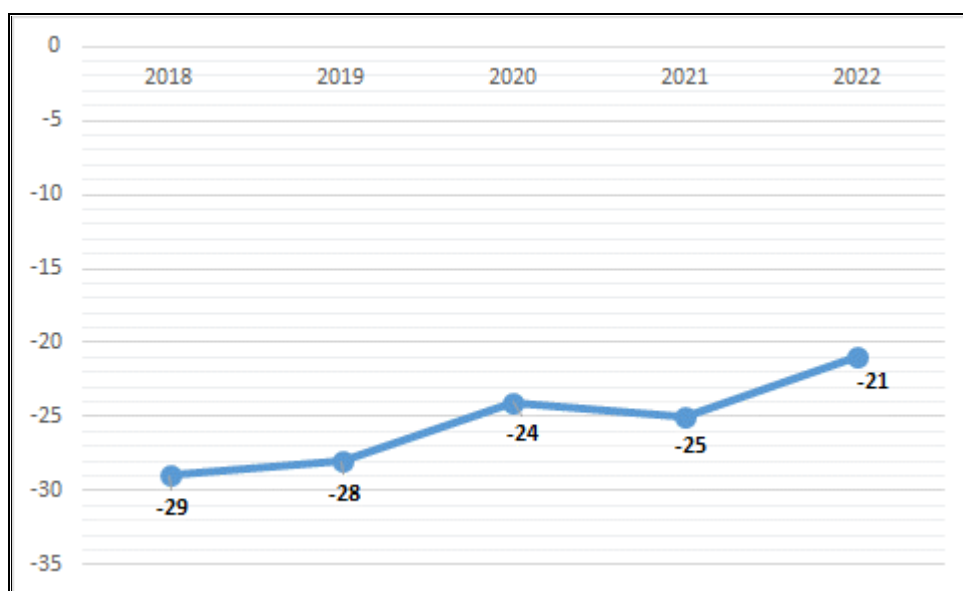
PROGNOZA SALDA MIGRACJI

Zgodnie z prognozą do 2022 roku, liczba osób napływających, jak i odpływających będzie maleć. Prognozuje się, że saldo migracji będzie przyjmowało wartości ujemne.

Tabela 30. Prognoza salda migracji dla Gminy Międzychód do 2022 roku

Lata	Napływy	Odpływy	Saldo migracji
2018	192	221	-29
2019	191	219	-28
2020	192	216	-24
2021	188	213	-25
2022	188	209	-21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

Wykres 5. Prognoza salda migracji dla Gminy Międzychód do 2022 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

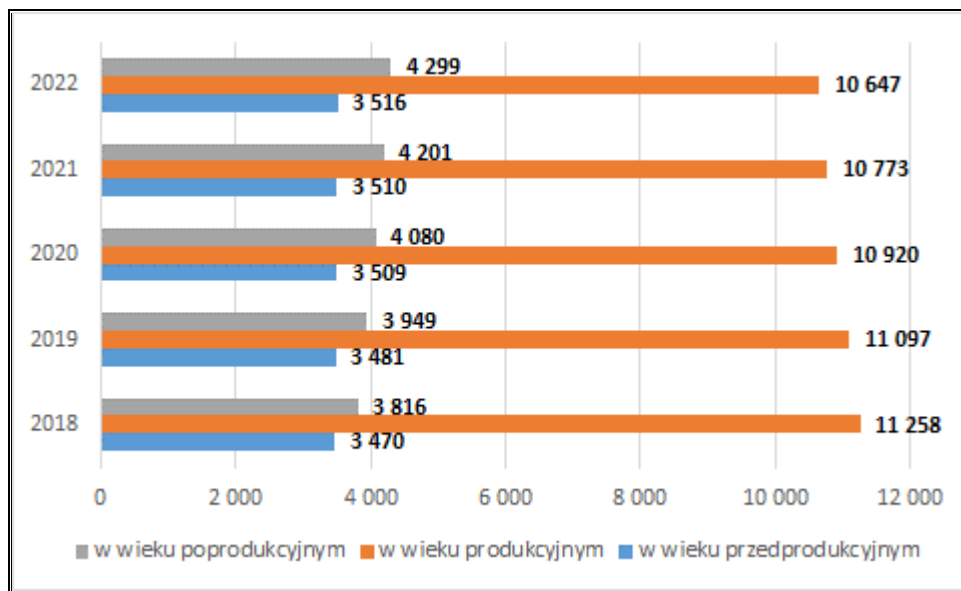
PROGNOZA LUDNOŚCI

Tabela 31. Prognoza liczby ludności Gminy Międzychód w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny do 2022 r.

Lata	Liczba ludności			
	Ogółem	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym
2018	18 544	3 470	11 258	3 816
2019	18 527	3 481	11 097	3 949
2020	18 509	3 509	10 920	4 080
2021	18 484	3 510	10 773	4 201
2022	18 462	3 516	10 647	4 299

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

W analizowanych latach liczba osób w wieku produkcyjnym będzie malała, a wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym rośla, ponadto w 2022 roku w stosunku do 2018, prognozowany jest także spadek liczby ludności o 0,44%.

Wykres 6. Prognoza liczby ludności Gminy Międzyzchód w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny do 2022 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

W poniższej tabeli przedstawiono bardziej szczegółową prognozę ludności mieszkańców Gminy Międzyzchód pod względem struktury wiekowej mieszkańców.

Tabela 32. Prognoza struktury wiekowej mieszkańców Gminy Międzyzchód do 2022 roku

Wyszczególnienie	0-14	15-59	60+	65+	80+
2018	2 956	11 087	4 501	3 124	605
2019	2 976	10 927	4 624	3 259	618
2020	2 960	10 812	4 737	3 414	630
2021	2 944	10 730	4 810	3 547	624
2022	2 906	10 688	4 868	3 681	628

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

PROGNOZA WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW

Jednym z czynników, który ustala rozwój społeczeństwa jest wzrost poziomu wykształcenia. W ciągu dziewięciu lat, które dzielą spisy powszechne możemy zauważyć dynamiczne zmiany, które zdecydowanie miały wpływ na transformację w strukturze ludności wg poziomu wykształcenia.

Widoczne są tendencje wśród mieszkańców Gminy Międzyzchód do podwyższania i uzupełniania wykształcenia. Na tej podstawie można wysnioskować, że dane określające poziom wykształcenia będą progresywne.

4.2. Prognoza zmian

Przewiduje się, że konsekwencją realizacji działań ujętych w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Międzychód na lata 2018-2022” będzie wzrost zaufania obywateli zamieszkujących obszar Gminy w stosunku do placówek pomocowych oraz zmniejszenie obszarów, w których występują problemy społeczne, szczególnie określone w rozdziale 3.2. niniejszej Strategii.

Tabela 33. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie Gminy w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Problem społeczny	Prognoza zmian
Bezrobocie	– spadek liczby osób bezrobotnych poprzez wzrost aktywizacji zawodowej, – powstawanie nowych podmiotów gospodarczych, w wyniku czego nastąpi wzrost liczby miejsc pracy i rozwój ekonomii społecznej, – poprawa dostępu do usług świadczonych przez PUP, – zwiększenie szans osób bezrobotnych na znalezienie zatrudnienia poprzez odpowiednie dostosowanie ich kwalifikacji do wymagań rynku pracy, – wzrost kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie,
Ubóstwo	– poprawa warunków życia mieszkańców Gminy i spadek liczby rodzin ubogich, – zapewnienie odpowiednich warunków egzystencyjnych osobom i rodzinom potrzebującym, – zwiększenie dostępu do rynku pracy, – rozszerzenie działań w formie pracy socjalnej,
Problemy osób z niepełnosprawnościami	– powstawanie kolejnych organizacji pozarządowych na rzecz osób niepełnosprawnych, – podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych w miejscach publicznych, – pobudzenie zaangażowania osób niepełnosprawnych w życie społeczne i zawodowe, – zwiększenie zatrudnienia osób z niepełnosprawnością, – zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
Problemy osób starszych	– poprawa jakości i dostępności opieki zdrowotnej dla osób starszych, – wzrost aktywności osób starszych poprzez zapewnienie im dostępu do rekreacji, kultury i wypoczynku, – rozwijanie środowiskowych form opieki dla osób niesamodzielnych, zależnych, – wzrost liczby osób zatrudnionych przez OPS sprawujących opiekę nad osobami starszymi, – rozwój wolontariatu na rzecz pomocy seniorom.
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i	– prowadzenie kampanii informacyjnych propagujących odpowiedzialne rodzicielstwo, – poprawa akcesu do specjalistycznego poradnictwa w zakresie

Problem społeczny	Prognoza zmian
prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz przemoc w rodzinie	problemów opiekuńczo-wychowawczych, – spadek liczby rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, – spadek liczby rodzin objętych pomocą asystenta rodziny, – tworzenie nowych miejsc spotkań rodzin w społeczności lokalnej.
Uzależnienia	– zmniejszenie liczby osób dotkniętych uzależnieniami, – wzrost liczby zrealizowanych programów profilaktycznych dotyczących uzależnień, – rozwój specjalistycznego poradnictwa, – zwiększenie dostępności do poradnictwa w zakresie uzależnień,
Bezdomność	– spadek liczby osób bezdomnych, – spadek liczby osób narażonych na bezdomność z powodu bezrobocia, ubóstwa poprzez działania na rzecz pobudzania aktywności zawodowej i rozwoju kwalifikacji,
Przestępczość	– rozwój społecznej świadomości na temat zjawiska przemocy w rodzinie, – zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy psychologicznej dla rodzin dotkniętych przemocą, – zmniejszenie liczby przestępstw na terenie Gminy, – eliminowanie aktów wandalizmu i chuligaństwa poprzez odpowiednie zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, – zwiększenie aktywności służb publicznych w przeciwdziałaniu przestępczości, – poprawa bezpieczeństwa wśród pieszych i pasażerów pojazdów,

Źródło: Opracowanie własne

Zmiany, które się prognozuje będą możliwe do uzyskania poprzez współdziałanie instytucji i organizacji pozarządowych, które funkcjonują dla dobra mieszkańców Gminy w sferze scalania społeczności lokalnej, zwyczajki aktywności i pomocy społecznej.

5. Wizja rozwoju społecznego i cele strategiczne

Przeprowadzona powyżej diagnoza społeczna w obszarze problemów społecznych oraz prognoza zmian w zakresie objętym strategią, pozwoliły na określenie **wizji rozwoju społecznego** niniejszej Strategii, którym jest:

„GMINA MIĘDZYCHÓD – GMINA ZAPEWNIAJĄCA ZINTEGROWANY SYSTEM WSPARCIA SPOŁECZNEGO, WSPIERAJĄCA OSOBY STARSZE I NIEPEŁNOSPRAWNE ORAZ DOTKNIĘTE PRZEMOCĄ W RODZINIE I UZALEŻNIONE, TWORZĄCA OPTIMALNE WARUNKI DLA ŻYCIA MIESZKAŃCÓW”

Wizja, która została przedstawiona powyżej zawiera w swoim zakresie kwestie problemowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych i jej adresatami są wszyscy mieszkańcy Gminy, zarówno ci, których dotyczą problemy społeczne związane głównie z marginalizacją i izolacją z życia społecznego, jak i przyszli mieszkańcy Gminy Międzychód.

W oparciu o dokonaną analizę SWOT, dotychczasowe doświadczenia pracowników OPS oraz rzeczywiste potrzeby społeczne, wytypowano **4 problemowe obszary priorytetowe: problemy osób niepełnosprawnych, uzależnienia, problemy osób starszych i przemoc w rodzinie.**

Dla każdego z ww. obszarów priorytetowych wyznaczono **cele strategiczne**, które ułatwią realizację wizji rozwoju.

Tabela 34. Cele strategiczne SRPS

L.p.	OBSZAR PRIORYTETOWY	CELE STRATEGICZNE
I.	Problemy osób niepełnosprawnych	<u>Cel strategiczny 1.</u> Wspieranie osób niepełnosprawnych w integracji i funkcjonowaniu w środowisku społecznym i zawodowym.
II.	Uzależnienia	<u>Cel strategiczny 2.</u> Wspieranie osób uzależnionych.
III.	Problemy osób starszych	<u>Cel strategiczny 3.</u> Zapewnienie pomocy i poprawa warunków funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej.
IV.	Przemoc w rodzinie	<u>Cel strategiczny 4.</u> Przeciwdziałanie zjawisku przemocy.

6. Kierunki niezbędnych działań

Aby efektywnie urzeczywistniać Strategię, niezbędne jest wskazanie zasadniczych działań w ramach skonkretyzowanych celów strategicznych. Owe działania zawierają cele operacyjne.

Tabela 35. Kierunki niezbędnych działań

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań
<u>Cel strategiczny 1.</u> Wsparcie osób niepełnosprawnych w integracji i funkcjonowaniu w środowisku społecznym i zawodowym.	1. Podniesienie integracji osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej. 2. Zwiększenie pomocy na rzecz osób niepełnosprawnych. 3. Zwiększenie dostępności do usług rehabilitacyjnych. 4. Zapewnienie aktywnego udziału osobom niepełnosprawnym w życiu kulturalno-społecznym.
<u>Cel strategiczny 2.</u> Wsparcie osób uzależnionych	1. Prowadzenie działań profilaktycznych z zakresu uzależnień. 2. Zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i innych używek. 3. Wspomaganie działalności instytucji i stowarzyszeń działających na rzecz osób uzależnionych.
<u>Cel strategiczny 3.</u> Zapewnienie pomocy i poprawa warunków funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej.	1. Rozwój środowiskowych form opieki dla niesamodzielnych osób starszych 2. Zwiększenie aktywności społecznej osób starszych. 3. Zwiększenie dostępności niestacjonarnych usług opiekuńczych dla osób w podeszłym wieku.
<u>Cel strategiczny 4.</u> Przeciwdziałanie zjawisku przemocy.	1. Stworzenie jednolitego systemu wsparcia. 2. Podnoszenie poziomu kompetencji przedstawicieli podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy.

Źródło: Opracowanie własne

7. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe

Sposób realizacji Strategii

Realizowanie zarządzeń Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych należy do obowiązku władzy wykonawczej Gminy. Koordynatorem urzeczywistniania celów wskazanych w Strategii jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzychodzie, natomiast wszystkie podmioty, które realizują zadania Gminy będą uczestniczyć w realizacji założeń.

Wsparcia i pomocy można także oczekiwać od niżej wymienionych instytucji, które działają na terenie Gminy:

- Komendy Powiatowej Policji w Międzychodzie,
- Powiatowego Urzędu Pracy w Międzychodzie,
- Placówek kulturalnych i sportowych,
- Szkół i placówek oświatowo – wychowawczych.

Niniejsza Strategia będzie również wdrażana za pomocą realizacji miejskich programów i projektów wykonywanych przez wyżej wymienione podmioty i instytucje korelujące na poziomie Gminy. Do programów i instrumentów służących do wprowadzania Strategii należą: „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych”, „Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Międzychód na lata 2015-2020”.

Działania przedstawione w niniejszej Strategii mogą być urzeczywistniane na różnych poziomach – zaczynając od realizacji działania przez OPS lub inne podmioty, poprzez współpracę partnerską, aż po zlecenie realizowania zadań publicznych podmiotom zewnętrznym, których tryb jest określony przepisami prawa.

Programy i projekty muszą być analogiczne z założeniami Strategii oraz tak zaplanowane, by zawierały się w strukturze celów strategicznych, zaś rezultaty realizacji programu lub projektu wpływały na osiągnięcie wizji.

Ramy finansowe Strategii

Jednym z najważniejszych warunków realizacji celów zawartych w każdej strategii jest jej finansowanie. Zakłada się, że ramy finansowe *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Międzychód* obejmują lata 2018-2022, gdyż w tym okresie będą realizowane w sposób stały zdefiniowane cele strategiczne i operacyjne.

Przewiduje się, że realizacja proponowanych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu Gminy finansowane z jego dochodów;

- środki przekazane Gminie z budżetu państwa (dotacje);
- środki funduszu krajowego;
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków rządowych, ministerialnych oraz Unii Europejskiej;
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny).

8. Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji strategii

Realizacja Strategii będzie monitorowana w oparciu o założone wskaźniki obserwacji, w tym, m.in.:

1. w obszarze społecznym:
 - struktura demograficzna mieszkańców;
 - przyrost naturalny;
 - saldo migracji;
 - liczba beneficjentów pomocy społecznej;
 - powody korzystania z pomocy;
 - formy udzielanej pomocy.
2. w obszarze gospodarczym:
 - liczba funkcjonujących podmiotów gospodarczych;
 - liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych.

Ponadto monitorowana będzie liczba programów i projektów przyjętych do realizacji, a także ilość środków finansowych przeznaczonych na poszczególne działania zaplanowane w strategii.

Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą głównie z następujących źródeł:

- danych statystycznych GUS,
- Urzędu Miast i Gminy w Międzychodzie,
- Powiatowego Urzędu Pracy w Międzychodzie,
- sprawozdań OPS w Międzychodzie z realizacji programów i projektów.

Monitorowanie umożliwi:

- aktualną ocenę wykonywania programów, osiągania celów i realizacji zadań,
- prognozowanie możliwych zmian warunków realizacji,
- podjęcie czynności naprawczych i zabezpieczających,
- informowanie lokalnej społeczności o osiągniętych efektach.

Zadaniem Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzychodzie będzie sporządzanie co najmniej raz na dwa lata raportów monitoringowych, które ukażą stan realizacji Strategii. Będą one wykonywane na podstawie danych znajdujących się w sprawozdaniach cząstkowych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w wykonanie Strategii i przekazywanych do Ośrodka Pomocy Społecznej. Rezultaty raportu winny eksponować na podejmowanie działań, których celem będzie zniwelowanie bądź usunięcie nieprawidłowości na etapie wdrażania Strategii. Co więcej, raport będzie stanowił podstawę do wszelkich prac aktualizacyjnych i składania sugestii adaptacji zapisów Strategii w stosunku do zachodzących zmian społeczno-gospodarczych na terenie Gminy Międzychód.

Wyznacznikiem realizacji celów strategicznych będzie przede wszystkim stopień zadowolenia osób mieszkających na terenie Gminy z jakości życia. Owa jakość będzie sprawdzana na podstawie weryfikatorów zawartych w tabeli poniżej. Oprócz tego wskaźnikiem będzie również zmniejszająca się liczba beneficjentów pomocy oraz zmniejszanie się strumienia środków na bezpośrednie wsparcie osób, które potrzebują pomocy najbardziej.

Tabela 36. Wskaźniki realizacji kierunków niezbędnych działań

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Odpowiedzialność za realizację	Wskaźniki realizacji działania
Cel strategiczny 1. Wspieranie osób niepełnosprawnych w integracji i funkcjonowaniu w środowisku społecznym i zawodowym	1. Podniesienie integracji osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.	OPS w partnerstwie z organizacjami pozarządowymi	– liczba projektów zrealizowanych na rzecz integracji osób niepełnosprawnych, w których partnerem był OPS; – współorganizowanie i promowanie wydarzeń sportowych, rekreacyjnych i kulturalnych dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych
	2. Zwiększenie pomocy na rzecz osób niepełnosprawnych.	OPS	– liczba osób pobierająca świadczenia pielęgnacyjne, zasiłki pielęgnacyjne; – liczba osób zatrudnionych przez OPS; sprawujących opiekę nad osobami niepełnosprawnymi; – liczba rodzin pobierająca zasiłek dla opiekunów; – liczba rodzin/osób sprawująca opiekę nad chorym członkiem rodziny, będącym osobą niepełnosprawną (zasiłek dla opiekuna, specjalny zasiłek opiekuńczy); – liczba rodzin z osobą niepełnosprawną, którym udzielono wsparcia finansowego w ramach pomocy społecznej; – liczba rodzin z osobą niepełnosprawną, którym przyznano pomoc usługową; – liczba osób niepełnosprawnych umieszczonych w DPS; – liczba osób objętych usługami specjalistycznymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi; – liczba osób skierowanych z Programu Prac Społecznie Użytecznych (KIS) do pomocy w domu w stosunku do opiekunów osób niepełnosprawnych
	3. Zwiększenie dostępności do usług rehabilitacyjnych.	OPS	– liczba osób sprawujących opiekę nad osobami niepełnosprawnymi;
	4. Zapewnienie aktywnego udziału osobom niepełnosprawnym w życiu kulturalno-społecznym.	OPS	– liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalno-społecznych dla mieszkańców z niepełnosprawnościami;

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Odpowiedzialność za realizację	Wskaźniki realizacji działania
Cel strategiczny 2. Wsparcie osób uzależnionych	1. Prowadzenie działań profilaktycznych z zakresu uzależnień.	OPS w partnerstwie z Pełnomocnikiem Burmistrza ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	– liczba wspólnych działań na rzecz osób uzależnionych, w których partnerem był OPS;
	2. Zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i innych używek.	OPS	– liczba osób uzależnionych, skierowanych przez pracowników OPS do punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych;
	3. Wspomaganie działalności instytucji i stowarzyszeń działających na rzecz osób uzależnionych.	OPS w partnerstwie z organizacjami pozarządowymi	– liczba wspólnych działań na rzecz osób uzależnionych, w których partnerem był OPS;
Cel strategiczny 3. Zapewnienie pomocy i poprawa warunków funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej.	1. Rozwój środowiskowych form opieki dla niesamodzielnych osób starszych	OPS w partnerstwie z organizacjami pozarządowymi	– liczba osób zatrudnionych przez OPS sprawujących opiekę nad osobami starszymi; – liczba osób starszych objęta pomocą OPS; – liczba projektów zrealizowanych na rzecz osób starszych, w których partnerem był OPS;
	2. Zwiększenie aktywności społecznej osób starszych.	OPS w partnerstwie z organizacjami pozarządowymi	– liczba osób działająca w organizacjach i stowarzyszeniach na rzecz osób starszych; – liczba projektów zrealizowanych na rzecz osób starszych w kierunku zwiększenia aktywności osób starszych, w których OPS był partnerem; – liczba spotkań, wyjazdów integracyjnych.

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Odpowiedzialność za realizację	Wskaźniki realizacji działania
	3. Zwiększenie dostępności niestacjonarnych usług opiekuńczych dla osób w podeszłym wieku.	OPS	– liczba osób sprawujących opiekę nad osobami starszymi;
Cel strategiczny 4. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy	1. Stworzenie jednolitego systemu wsparcia.	OPS	– liczba wszczętych procedur Niebieskich Kart; – liczba zakończonych procedur Niebieskich Kart; – liczba powołanych grup roboczych; – liczba rodzin objęta działaniami edukacyjnymi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; – liczba przygotowanych materiałów profilaktycznych; – liczba pracowników biorąca udział w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie; – liczba osób stosujących przemoc skierowana do podjęcia leczenia lub terapii; – liczba wizyt monitorujących środowiska zagrożonych przemocą; – liczba odebranych dzieci w trybie art. 12 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
	2. Podnoszenie poziomu kompetencji przedstawicieli podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy.	OPS	– liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego; – liczba podmiotów uczestniczących we wspólnych szkoleniach, konferencjach, seminariach; – liczba zorganizowanych konferencji

Źródło: Opracowanie własne

9. Spis tabel, wykresów, rysunków

Tabela 1. Liczba mieszkańców Gminy Międzyzichód z podziałem na płeć	12
Tabela 2. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Międzyzichód w 2017 roku	13
Tabela 3. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym na terenie Gminy Międzyzichód w latach 2012-2017	14
Tabela 4. Migracje na pobyt stały na terenie Gminy Międzyzichód wg typu i kierunku	16
Tabela 5. Przyrost naturalny	16
Tabela 6. Podmioty gospodarcze działające na terenie Gminy Międzyzichód w latach 2012-2017.....	17
Tabela 7. Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Międzyzichód	19
Tabela 8. Opieka zdrowotna na terenie Gminy Międzyzichód.....	24
Tabela 9. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy Międzyzichód w roku 2002.....	25
Tabela 10. Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu międzyzichódzkiego	25
Tabela 11. Liczba uczniów na terenie Gminy Międzyzichód	26
Tabela 12. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego na terenie Gminy Międzyzichód	26
Tabela 13. Placówki oświatowe funkcjonujące na terenie Gminy Międzyzichód	27
Tabela 14. Pomoc społeczna na terenie Gminy Międzyzichód – zadania własne Gminy w latach 2012-2017.....	37
Tabela 15. Liczba beneficjentów pomocy społecznej oferowanej przez OPS w Międzyzichodzie.....	39
Tabela 16. Liczba bezrobotnych na terenie Gminy Międzyzichód w latach 2012-2017	41
Tabela 17. Liczba beneficjentów korzystających z pomocy z powodu bezrobocia	42
Tabela 18. Liczba beneficjentów objętych pomocą OPS w Międzyzichodzie z powodu ubóstwa	43
Tabela 19. Liczba beneficjentów objętych pomocą OPS w Międzyzichodzie z powodu niepełnosprawności.....	44
Tabela 20. Osoby starsze na terenie Gminy Międzyzichód w 2017 r.....	47
Tabela 21. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego na terenie Gminy Międzyzichód w latach 2012-2017.....	49
Tabela 22. Wsparcie kierowane ze względu na potrzebę ochrony macierzyństwa lub wielodzietności na terenie Gminy Międzyzichód w latach 2012-2017.....	50
Tabela 23. Liczba beneficjentów korzystających z pomocy OPS w Międzyzichodzie z powodu uzależnień od alkoholu i narkotyków	53
Tabela 24. Liczba osób bezdomnych w Gminie Międzyzichód	55
Tabela 25. Liczba ofiar i sprawców przemocy w rodzinie na terenie Gminy Międzyzichód.....	56
Tabela 26. Przestępczość na terenie Gminy Międzyzichód w latach 2012-2017	58
Tabela 27. Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego w latach 2012-2017	58
Tabela 28. Analiza SWOT.....	67
Tabela 29. Prognoza przyrostu naturalnego dla Gminy Międzyzichód do 2022 roku	68
Tabela 30. Prognoza salda migracji dla Gminy Międzyzichód do 2022 roku.....	68
Tabela 31. Prognoza liczby ludności Gminy Międzyzichód w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny do 2022 r.....	69
Tabela 32. Prognoza struktury wiekowej mieszkańców Gminy Międzyzichód do 2022 roku ...	70

Tabela 33. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie Gminy w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	71
Tabela 34. Cele strategiczne SRPS	73
Tabela 35. Kierunki niezbędnych działań	74
Tabela 36. Wskaźniki realizacji kierunków niezbędnych działań	78
Wykres 1. Struktura ludności Gminy Międzyzchód według płci i miejsca zamieszkania	13
Wykres 2. Migracje na terenie Gminy Międzyzchód	15
Wykres 3. Urodzenia żywe i zgony	17
Wykres 4. Struktura działalności gospodarczej na terenie Gminy Międzyzchód w 2017r. wg sekcji PKD 2007 (podmioty prywatne)	18
Wykres 5. Prognoza salda migracji dla Gminy Międzyzchód do 2022 roku	69
Wykres 6. Prognoza liczby ludności Gminy Międzyzchód w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny do 2022 roku	70
Rysunek 1. Położenie Gminy Międzyzchód na tle powiatu międzychodzkiego i województwa wielkopolskiego	12